

Lunds universitet

Institutionen för kommunikation och medier

Journalistik

Handledare: Asta Cepaite Nilsson

2022-01-14

Rebecka Drevelius

Katerin Mendez

JOUK10

Slaget om fältet

LUND
UNIVERSITY

En kvalitativ innehållsanalys av SVT journalisternas
dokument "Hur kan det vara så här?"

Abstract

The purpose of this thesis is to examine the document “Hur kan det vara så här?” made by Swedish minority journalists on Sveriges television. The document was composed to shed light on how the journalists perceive the newsroom culture on the Swedish public service television company from their minority point of view. The question that the journalists raise is interesting, as SVT as the public service company has a clear diversity mission both in terms of the newsroom composition and the finished journalistic product.

We have studied their testimonies in order to get an understanding of how they perceive their everyday editorial work and what obstacles they perceive as standing in the way of diversity work on Sveriges Television. Our method of approach has been a qualitative content analysis which we have submitted to sociologist Pierre Bourdieu field theory and symbolic capital. The intersectional analysis has been used to contextualize the journalist's experiences in a broader societal context. The media researcher Leonor Camauër presents a number of discriminating mechanism that are at play in the Swedish newsrooms and media. We have used her study as a comparison to the experiences of the journalists in the document “Hur kan det vara så här?”.

Our conclusions are that the national Swedish television shows the same tendencies towards editorial exclusion and problematic news coverage as western media at large. Although the company has a diversity policy that is legislated there is a lack of action that enables increased diversity.

Nyckelord: redaktionellt arbetet, medielogik, “den andra”, gestaltning, rasism, public service, Sveriges television, mångfald, representation, nyhetsvärdering, diversifiering, intersektionalitet, mångfaldskompetens

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och frågeställning	5
2. Litteraturöversikt	6
2.1 Public service särställning	6
2.1.2 Paradoxen med policy	7
2.2 Mångfalden på redaktionerna	8
2.2.1 Mångfald en fråga om “image”	8
2.2.2 Den kluvna mångfalden	9
2.3 Medias “den andre”	11
2.3.1 Nyhetslogik och stereotyper	12
2.3.2 “De andra”, media och institutionerna	13
2.3.3 Hur medias “den andra” påverkar publiken	14
3. Teori	15
3.1 Intersektionalitet	15
3.2 Bourdieus symboliska kapital	16
3.2.1 Bourdieu och fältet	17
3.2.2 Slaget om fältet	18
3.3 Olika diskrimineringsmekanismer i svensk media	19
4. Metod	21
4.1 Urval av material, förhållningssätt och avgränsning	21
4.2 Kvalitativ innehållsanalys	22
5. Analys	24
5.1 Mångfalden	24
5.1.2 Rekrytering	24
5.1.3 Mångfaldskompetens	25
5.1.4 Mångfaldsarbetet	27
5.2 Det redaktionella arbetet och journalistiken	28
5.2.1 Public service särställning	28
5.2.2 Representation	29
5.2.3 Den vita medelklassblicken	30
5.2.4 Objektiviteten	31
5.3 Rasism på redaktionen	32
5.4 Arbetsmiljön	34
5.4.1 Utsattheten på redaktionen	35
6. Slutdiskussion	38
7. Källförteckning	40

1. Inledning

Sommaren 2021 lämnade journalister med utländsk bakgrund på Sveriges television in dokumentet “Hur kan det vara så här?”¹ till ledningen. Det var journalisterna på Sveriges Radios upprop “Vems SR?”² som var upprinnelsen till dokumentet då det gett upphov till diskussioner kring de egna erfarenheterna av diskriminering och utanförskap bland journalisterna med minoritetserfarenhet på Sveriges television. Dokumentet grundar sig i djupintervjuer med journalister med utländsk bakgrund på SVT och samlar de upplevelser som medarbetarna har av utanförskap på SVT:s redaktioner runt om i landet.

Journalisterna på Sveriges television lyfter i sitt dokument frågor som rör den redaktionella mångfalden. Där belyser de att journalister med invandrarbakgrund³ är underrepresenterade på redaktionerna och tar upp hur denna sammansättning påverkar den redaktionella vardagen och den slutliga journalistiska produkten. De tar upp hur arbetsförhållandena för journalister med utländsk bakgrund ser ut på Sveriges television och hur SVTs befintliga mångfaldsarbete både komprometterar det journalistiska arbetets ideal och företagets förmåga att leva upp till mångfaldsuppdraget.⁴

1.1 Bakgrund

Representation och mångfald har under snart fem decennier varit en het fråga i den svenska mediedebatten. Om diskussionerna under 70-talet handlade om klass, kom de på 80-talet att handla om kön och sedan början av 2000-talet har frågan om homogeniteten i de svenska redaktionsrummen rört bristen på personer med utländsk bakgrund på redaktionerna.⁵ Medieforskning om etnicitetens betydelse på det journalistiska fältet är sällsynt i en svensk kontext. Den forskning som finns i ämnet återfinns främst i maktutredningarna som bedrevs i början av 2000-talet. Vi anser att dessa fortfarande är av relevans då de flesta svenska

¹ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" Dokumentation: 20 medarbetare med utländsk bakgrund om arbetssituationen och de journalistiska perspektiven på SVT. Stockholm: 2020.

<https://nyheter.journalistklubbensvt.se/wp-content/uploads/2021/06/Dokumentation-2.pdf> (hämtad 2021-11-03)

² “Vems SR? Ett upprop för representation och mot rasism på Sveriges Radio” <https://vemssr.wordpress.com> (hämtad 2022-01-04)

³ Rapporten använder ett utvidgat begrepp för “utländsk bakgrund” genom att inkludera alla med minst en förälder född i utlandet, istället för att som enligt SCB:s definition omfatta personer med minst två föräldrar födda i utlandet. <https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/statistik-om-integration/regeringsuppdraget-registerdata-for-integrati-on/sa-har-ar-statistiken-om-integration-uppbyggd/om-statistiken---integration-och-demografi/> (hämtad 2021.11.09)

⁴ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?"

⁵ Monika Djerf-Pierre. “Journalisternas sociala bakgrund” i *Den svenska journalistkåren*, Tomas Andersson Odén & Kent Asp, s. 17-32, Göteborg, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik och masskommunikation, 2007 https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1593/1593049_den-svenska-journalistk--ren.pdf (hämtad 2021.12.01), s. 17

medieforskarna fortfarande hänvisar till dessa studier. Bland annat medieforskaren Gunilla Hultén⁶.

I maktutredningarna riktades svidande kritik mot nyhetsmedier rörande den bristande representationen vad gäller journalister med utomeuropeisk bakgrund⁷ men även mot det rekryteringsförfarande som ledde till exkludering av journalister med främst utomeuropeisk bakgrund på svenska redaktioner⁸ och hur detta påverkade den journalistiska slutprodukten. Kritiken handlade även om mediernas oförmåga att spegla mångfalden i samhället och ett flertal studier visade att mediers gestaltning av personer med utländsk bakgrund byggde på rasistiska och stereotypa föreställningar som cementerade fördomar bland majoritetsbefolkningen.⁹

Hulténs genomlysning av svenska medier visar att idén om en homogen nationell gemenskap, kopplad till kultur och territorium fortfarande är levande i journalistiken. Hultén visar också hur den nationella gemenskapen som skapas i medierna bidrar till “Viet” och gränsdragningen gentemot “de andra”. På så vis blir mediernas roll i det moderna svenska samhällsbygget att upprätthålla den nationella identiteten.¹⁰ Om nu medierna har makt att skapa och upprätthålla en nationell gemenskap är det rimligt att anta att mångfaldsuppdraget utgår från att representation och inkludering är verktyg för att bygga vidare det svenska samhällsprojektet med sin förändrade demografi. För att skapa en ny nationell gemenskap - ett gemensamt “vi”. Ett ansvar som för public services del vilar på att aktivt motverka diskriminering och erbjuda saklig och opartisk rapportering med en bredare verklighetsskildring ur olika perspektiv, för att spegla och inkludera hela Sverige.¹¹

I förlängningen är det en fråga om demokrati. Representation och inkludering handlar också om vilka som ska få lov att besitta och utöva makt i det svenska samhället. Vilka som ska få lov att vara en aktiv del av det demokratiska livet och få axla det ansvar som vilar på

⁶ Gunilla Hultén. “Den sårbara mångfalden” i *Medieutredningen, Människorna, medierna & marknaden: Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring: forskningsantologi*, Wolters Kluwer, Stockholm, 2016

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/04/sou-201630/> (2021-12-22), s. 330

⁷ Monika Djerf-Pierre & Anna Levin “Mediefältets janusansikte: medieeliten, journalisterna och mångfalden” i *Makten och mångfalden eliter och etnicitet i Sverige: rapport från Integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram*, Anita Göransson (red.), [Elektronisk resurs] Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2005

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2005/04/ds-200512/> (hämtad 2021.10.01), s. 172

⁸ Leonor Camauër. “Mediearbetare med utländsk bakgrund och majoritetsmediers diskrimineringsmekanismer” s. 35-87 i *Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering, Mediernas vi och dom mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*[Elektronisk resurs]: rapport, Fritze, Stockholm, 2006

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2006/02/sou-200621/> (2021.10.01), s. 71

⁹ Hultén. 2016. s. 330

¹⁰ Gunilla Hultén. “Främlingar i nationens spegel” s. 123-163 i *Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering, mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*:[Elektronisk resurs]: rapport, Fritze, Stockholm, 2006 <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2006/02/sou-200621/> (2021.10.01), s. 130f

¹¹ Prop 2018/19:136. Ett modernt public service nära publiken - villkor 2020-2025.

<https://www.regeringen.se/4a73d0/contentassets/9657b451d2054254b61e0e7d0ca24e44/ett-modernt-public-service-nara-publiken--villkor-20202025-prop.-201819136.pdf> (hämtad 2021.12.01), s. 59

invånarna och grundar sig i deras tillgång till information för att kunna fatta välgrundade beslut.¹²

En etniskt heterogen journalistkår kan antas medverka till en mer diversifierad mediebevakning med förmåga att ta upp fler perspektiv och erfarenheter. Men mycket tyder på att större mångfald i nyhetsorganisationen inte automatiskt leder till vare sig ökad mångfald i den färdiga produkten eller en rättvisare gestaltning av människor med minoritesbakgrund. Det vita majoritetssamhällets ideal, värderingar och tolkningsföreträde dikterar villkoren för den redaktionella vardagen.¹³

1.2 Syfte och frågeställning

Vårt syfte är att studera SVT-journalisternas egna berättelser och upplevelser av företagets mångfaldsarbete som framkommer i dokumentet "Hur kan det vara så här?". Vi är intresserade av att studera de vittnesmål som journalisterna för fram gällande SVTs mångfaldsarbete och hur detta tar sig uttryck i den redaktionella vardagen. Journalisterna ställer frågan "Hur kan det vara så här?" utifrån sina arbetsvillkor och rådande arbetsmiljö. Vi tycker att frågan som journalisterna väcker är intressant, då SVT som ett public service företag har ett tydligt mångfaldsuppdrag både vad gäller den redaktionella sammansättning som den färdiga journalistiska produkten. Därför vill vi studera och analysera detta dokument och utifrån journalisternas egna upplevelser försöka förstå vilka hinder som står i vägen för mångfaldsarbetet på SVT med utgångspunkt i sociologen Pierre Bourdieus teorier om fält, doxa och symboliskt kapital. Tillsammans med det intersektionella perspektivet vill vi kunna kasta ljus över de mekanismer som leder till över- och underordning på nyhetsredaktionerna. För oss är rapporten intressant ur forskningssynpunkt just för dess unika inblick i företaget utifrån medarbetarens egna perspektiv. Vi vill därför genom en kvalitativ innehållsanalys titta på fältet och det som sker i de sociala interaktionerna på redaktionerna.

Frågeställning:

- Vilka hinder ser journalister med utländsk bakgrund står i vägen för mångfaldsarbetet på redaktionerna på Sveriges television?
- Och hur påverkar dessa hinder den journalistiska slutprodukten?

¹² Gunilla Hultén. "Diversity disorders: Ethnicity and newsroom cultures", *Conflict & Communication Online*. 2009;8(2):1-14.

https://search.ebscohost.com/ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=edsdoj&AN=edsdoj_4ae583fb76493fa32cd11319c7c816&site=eds-live&scope=site (hämtad 2121.12.20), s. 12

¹³ Stuart Allan. *News culture*, Open University Press, Buckingham, 1999, s. 188ff

2. Litteraturöversikt

2.1 Public service särställning

I propositionen om sändningstillståndet för public service “Ett modernt public service nära publiken” står det: “Företagens legitimitet bottnar i att de långsiktigt kan uppfylla demokratiska, sociala och kulturella behov i samhället och bidra till att bevara en mångfald i medierna”.¹⁴ Detta demokratiska uppdrag ger public service en särställning och särskild legitimitet i samhället. Public service legitimerar också sig själva med att hävda sitt medborgarperspektiv som handlar om att ge medborgarna sådan väsentlig information att de kan fatta egna välgrundade beslut.¹⁵

Då demokratiuppdraget vilar på att medborgarna ges denna väsentliga information krävs det att journalisterna har tillgång till den informationen och att det finns möjlighet att nå ut med den till hela samhället.¹⁶ För att medborgarna i samhället ska kunna bilda sig en uppfattning i frågor måste frågorna komma upp på agendan. Därför är det avgörande för demokratin att alla grupper ges plats i medierna så att deras frågor kan lyftas.¹⁷ Här blir public service speglingsuppdrag av särskild vikt då den ålägger public service kravet att skildra hela befolkningen utifrån bland annat kön, ålder, etnisk och kulturell bakgrund samt religion. Kravet innebär också att public service-företagen aktivt ska motverka diskriminering utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.¹⁸

I SVT:s mångfaldspolicy där bland annat speglingsuppdraget finns, har två strategiska ambitioner uttalats för att sätta riktningen för Sverigespeglingsarbetet de kommande åren. I den står det att SVT dels ska utveckla en journalistik som ger fler perspektiv och värnar saklighet, dels bredda företagets kunskap och erfarenheter för att bli mer relevanta för hela Sverige. Avsikten är att stärka SVT:s förmåga att spegla det mångfacetterade Sverige”.¹⁹ Trots de starka kraven på att hela samhället ska vara representerat på public service saknas det journalister med utomeuropeisk bakgrund.²⁰ Enligt journalistikforskaren Monica Djerf-Pierre är detta ett problem då en grund för demokratin är att alla sociala grupper finns

¹⁴ Prop 2018/19:136. s. 58

¹⁵ Håkon Larsen. “Legitimation strategies of public service broadcasters: the divergent rhetoric in Norway and Sweden”, *Media, Culture & Society*. 2010;32(2):267-283. doi:[10.1177/0163443709355610](https://doi.org/10.1177/0163443709355610) hämtad 2021.12.20), s. 72f

¹⁶ Hultén. (2009) s. 12

¹⁷ Djerf-Pierre. s. 18

¹⁸ Prop 2018/19:136. s. 60

¹⁹ https://omoss.svt.se/download/18.10e5396d177db602aeb77471/1616165174964/public_service-redovisning_2020.pdf (21-12-22), s. 75

²⁰ Djerf-Pierre. s. 30f

representerade inom olika yrkesgrupper så att det inte bara blir en social grupp som till exempel besitter ledarpositioner.²¹ Public service är dessutom ålagt att arbeta för mångfalden.

Public service har en särställning i förhållande till andra medier, som ger dem legitimitet. De är inte drivna av marknadsintressen och ekonomiska incitament som andra medieföretag. Ofta blir mångfaldsrepresentation en kommersiell fråga som handlar om att locka publik. Det är marknadslogik som styr snarare än frågor om demokrati. Att public service inte behöver förhålla sig till marknaden, är grundpelaren i deras oberoende och det som gör dem till garanten för en objektiv nyhetsrapportering. Eftersom demokratiaspekten tappas bort när marknadslogiken styr är inte ökad mångfald en garanti för att andra röster hörs eller att andra perspektiv lyfts enligt Djerf-Pierre.²² Med en förenklad rapporteringen ofta inriktad på konflikter tappas det demokratiska uppdraget helt enkelt bort enligt Bourdieu.²³

2.1.2 Paradoxen med policy

Sara Ahmed, en brittisk kultur- och samhällsteoretiker har tittat på hur samhällsinstitutioner arbetar med policydokument såsom likabehandlingsplaner och mångfaldspolicyn. Dokument som specifikt är framtagna för att driva ett framåtsyftande arbete som dels förpliktigar institutionen men även involverar att resurser fördelas till detta arbete.²⁴ Ahmed menar att sådana dokument inte gör det de avser att göra. De engagerar inte en institution till handling utan är snarare "icke-performativa" eller handlingslösa, i bemärkelsen att det saknas åtföljande handling. Ahmed menar att läsandet av dokumentet är själva handlingen som utförs såväl som den önskade effekten. Det vill säga att det upprättade dokumentet i sig uppfattas som den utförda handlingen mot den mångfald institutionen föresatt sig.²⁵

I Ahmeds modell för "handlingslösa" dokument är detta misslyckandet i sig, exakt vad dokumentet är avsett att göra, och därför inte ett misslyckande. Dokument fungerar just därför att de inte medför de effekter som önskas.²⁶ Enligt Ahmed uppfattas mångfaldspolicyn som ett inspirerande och ambitiöst dokument men utgör ett hinder i mångfaldsarbetet, då organisationen bedöms utifrån dokumentets innehåll och utformning snarare än för sitt arbete med mångfaldsfrågorna.²⁷

²¹ *ibid.*, s. 17

²² *ibid.*, s. 31

²³ Pierre Bourdieu. *On television and journalism*. Pluto, London, 1998, s. 3

²⁴ Sara Ahmed. "The Nonperformativity of Antiracism", *Meridians*, vol. 7, no. 1, Indiana University Press, pp. 104–126, 2006 <http://www.jstor.org/stable/40338719>. (Hämtad 21-12-18), s. 104

²⁵ *ibid.*, s. 104

²⁶ *ibid.*, s. 104

²⁷ *ibid.*, s. 117

2.2 Mångfalden på redaktionerna

I sin bok *News culture* tar medieforskaren Stuart Allan upp att västerländska nyhetsredaktioner är homogena såväl vad gäller etnicitet som klass.²⁸ Han lyfter även att rekryteringen i de anglosaxiska länderna främst sker bland akademiker och doktorander. Även i Sverige har det skett en markant ökning av andelen journalister med någon form av formell journalistutbildning. Professionaliseringen av yrket har problematiserats då det främst är den vita medelklassen som har det kulturella kapitalet att ta sig in på de akademiska utbildningarna. Denna likformighet går ut över den slutliga journalistiska produkten.²⁹

I "Mediefältets janusansikte: medieeliten, journalisterna och mångfalden" har medieforskarna Monika Djerf-Pierre och Anna Levin studerat hur representationen av utlandsfödda anställda ser ut inom svensk media och varför det ser ut som det gör.³⁰ Enligt Djerf-Pierre & Levin är rekryteringsbasen för personer med en utländsk bakgrund snäv. Särskilt svårt är det för personer med rötterna utanför Europa.³¹ Samtliga fält Djerf-Pierre och Levin tittat på ansåg att invandrarskap var en nackdel vid rekryteringen och en "infödd svensk" bakgrund en fördel. Synen på invandrarskap som en negativ faktor i rekryteringen till toppositionerna är starkast i medier, näringsliv och förvaltning.³²

I sin helhet utgjordes den svenska journalistkåren 2005 av drygt tre procent eller runt 500 journalister uppvuxna i ett land utanför Sverige. Om definitionen utvidgas till att innefatta journalister som har en eller båda föräldrar uppväxta i ett land utanför Norden uppgår siffran till 7 procent.³³ Enligt en SOM-undersökning bland journalister 2011 hade dessa siffror då inte ändrats³⁴. Den svenska underrepresentationen av journalister med invandrarbakgrund delas av både brittiska och amerikanska medier.³⁵

2.2.1 Mångfald en fråga om "image"

Enligt Ahmed har mångfald och jämställdhet kommit att bli en fråga om "image" för organisationer och företag. En fråga om att skapa rätt bild utåt. Enligt denna logik har människor fel uppfattning när de ser organisationen som vit, elitistisk eller manligt

²⁸ Stuart Allan. *News culture*, Open University Press, Buckingham, 1999, s. 188

²⁹ Jenny Wiik. *Journalism in transition: the professional identity of Swedish journalists*, Department of Journalism, Media and Communication, University of Gothenburg (JMG, Göteborg, 2010 <http://hdl.handle.net/2077/21853> (hämtad 2021.12.01), s. 39

³⁰ Djerf-Pierre & Levin. s. 168

³¹ *ibid.*, s. 174

³² *ibid.*, s. 185f

³³ *ibid.*, s. 172

³⁴ Djerf-Pierre. s. 15

³⁵ Allan. s. 188

dominerad. Det finns en tanke om att vitheten finns i föreställningen om organisationen snarare än i organisationen. Mångfalds- och jämställdhetsarbetet har därför kommit att handla om att förändra uppfattningen om vitheten som råder i organisationen snarare än att förändra vitheten i organisationerna. Ahmed menar att förändringen av uppfattningen om organisationen är själva bedriften och kvittot på ett lyckat mångfaldsarbete.³⁶

Det finns även en diskurs om mångfaldens ekonomiska värde för organisationer och en diskurs om mångfaldens moraliska värde i form av social rättvisa som lett till att den objektifierats och tilldelats ett egenvärde. Detta förhållningssätt till mångfald leder till att förstärka skillnader eftersom antagandet görs att "mångfalden sitter i andras kroppar" och bara genom att "ta in den andra" har mångfald skapats.³⁷

2.2.2 Den kluvna mångfalden

Medarbetare med rötter i andra länder besitter en språklig och kulturell kompetens och det är detta som ses som mångfaldskompetens.³⁸ Samtidigt finns det en kluvenhet kring hur mycket fokus som ska läggas på att redaktioner ska spegla sammansättningen i befolkningen vid rekryteringar. Det finns en ambivalens inom journalistkåren vad gäller arbetet med att faktiskt öka mångfalden på redaktionerna genom att anställa fler journalister med annan bakgrund. Den grundar sig i en oro att detta ska ske på bekostnad av de som i dagsläget gynnas av den skeva representationen. Det finns även en kluvenhet kring att journalister med utländsk bakgrund riskerar att anställas för att bidra med sina "minoritetserfarenheter" - vilket blir villkoret för att släppas in på redaktionerna, något som riskerar att förminska journalisten i sin profession.³⁹ För att bättre kunna ta tillvara på den mångkulturella kompetensen i det redaktionella arbetet sker idag en professionalisering av mångfaldsarbetet som kallas för "diversity management" och bygger på att få företaget att se kulturell mångfald som en tillgång.⁴⁰

Djerf-Pierre och Levin tar upp olika förhållningssätt som leder till bristande mångfald på redaktionerna. Bland annat görs det antagande om bristande grundläggande kompetens bland personer med invandrarbakgrund. Bland dessa pekas de professionella idealen ut som en riskfaktor när de framställs i argument som "brister i språk" eller som skillnader i

³⁶ Ahmed. s. 118

³⁷ *ibid.*, s. 119f

³⁸ Paulina de los Reyes. *Var finns mångfalden? Konstruktionen av mångfald inom svensk forskning och samhällsdebatt*. Arbetslivsinstitutet, Stockholm, 2000 (hämtad 2021.12.18), s. 31

³⁹ Djerf-Pierre. s. 31

⁴⁰ Heike Graf. "Översikt av svensk medieforskning om invandring och etnisk mångfald" i *Vitt eller brett: Vilka får ta plats i medier och på redaktioner?*, Sofia Ulver, s.108-131, Stockholm, Institutet för Mediestudier, 2021(hämtad 2021.11.15). s 117

”journalistisk grundsyn”. De framhåller även intressant nog journalisters egna självbild av fördomsfrihet och tolerans, som en riskfaktor.⁴¹ Djerf-Pierre lyfter vidare att reel yrkeskompetens i svenska medier ses som något neutralt och objektivt, medan andra kompetenser som till exempel mångfaldskompetens inte ges legitimitet.⁴²

Bourdieu skriver om olika journalistiska specialiseringar där mångfaldskompetens är en av dessa. Specialiseringens roll för journalistisk produktion måste förstås relationellt. Den uppstår i samspelet mellan journalisten och redaktionen som både behöver specialkompetens och den närheten till publiken som journalisten har.⁴³ Närheten till sin publik leder ibland till att specialiserade journalister blir utpekade för att vara partiska eller språkrör åt gruppen eller organisationen de företräder.⁴⁴ Specialisten får generellt sett en upphöjd ställning på redaktionen, sprungen ur vad Bourdieu kallar för en prestigelogik inom kåren som följer de hierarkier som finns i andra maktfält.⁴⁵

De som får de prestigefyllda specialiserade uppdragen - utrikeskorrespondent, ledarskribent etc är de som ofta har en bakgrund som står nära de politiska och ekonomiska fälten och som genom uppdraget får ytterligare en närhet till dessa fält. Enligt den logiken är det mindre prestigefyllt att skriva om invandrare som uppfattas ha låg status. Dessutom uppfattas det inte vara en särskild kompetens.⁴⁶ Bourdieu menar att rekrytering av specialister med en fördjupad kunskap i ämnet, särskilt när det kommer till ämnen som är av politisk känslig karaktär är fundamentalt för att etablera journalistisk trovärdighet.⁴⁷

Hultén publicerade en studie där det framkom att flera journalister kände en osäkerhet då de inte visste på vilka grunder de blivit anställda eftersom mångfaldskompetensen sällan uttalas bland arbetsgivarna. Samtidigt upplevde journalisterna i Hulténs studie att de förväntades täcka “invandrarfrågor” just på grund av sin bakgrund. Vilket också blir problematiskt eftersom det inte alltid är säkert att journalisten i fråga besitter de erfarenheter och det nätverk om de tillskrivs.⁴⁸ Hultén menar därför att det behövs redaktioner som ser på representation bortom hudfärg och även efterfrågar andra erfarenheter och kunskaper för att få en bredd i perspektiven.⁴⁹

⁴¹ Djerf-Pierre & Levin. (2005) s. 185f

⁴² Djerf-Pierre. (2007) s. 30

⁴³ Dominique Marchetti. “Subfields of Specialized Journalism” i *Bourdieu and the journalistic field*, Rodney Benson & Érik Neveu, s. 64-82, Oxford, Polity, 2005, s. 66

⁴⁴ *ibid.*, s. 67

⁴⁵ *ibid.*, s. 70

⁴⁶ *ibid.*, s. 69

⁴⁷ *ibid.*, s. 67

⁴⁸ Hultén. (2009) s. 6ff

⁴⁹ *ibid.*, s. 8

Även Allan visar att forskning på området tyder på att större mångfald i nyhetsorganisationen inte automatiskt leder till ökad mångfald i den färdiga produkten. Det vita majoritetssamhällets ideal, värderingar och tolkningsföreträde dikterar villkoren för den redaktionella vardagen. Varvid de minoriteter som anställs, rekryteras för sin förmåga att passa in snarare än för sin förmåga att ge nya eller olika röster.⁵⁰ I Allans mening måste vi fundamentalt ändra på nyhetsvärdering och redaktionskulturen för att bryta mönstret och öka mångfalden i medieutbudet.⁵¹

2.3 Medias “den andre”

Allan använder termen ras för att förklara den kulturella konstruktion som ligger inbäddad i hierarkiska maktförhållanden. Allan visar hur västerländsk media ramar in ras utifrån de dominanta vita kulturella attityder som råder. Allan menar att västerländsk media trots journalistikens krav på professionell objektivitet är partisk då de rapporterar om etniska minoriteter och hur detta underminerar en socialt ansvarsfull rapportering. Enligt Allan är denna partiskhet en form av diskriminering som i slutändan leder till polariteten “vi” i en av media formad “tillhörighet” där “dem” exkluderas.⁵² Att journalister trots ambitioner att skildra nyheter “objektivt” gör val som göder stereotypa rasföreställningar. Dessa inramningar höjer nyhetens attraktions- och underhållningsvärde med resultatet att medier spär på vita majoritetssamhällets fientlighet mot minoritetsgrupper. Det finns även en tendens att måla upp svarta och andra minoriteter i motsatsförhållande till det laglydiga, ordningsamma och städade vita majoritetssamhället. Denna typ av gestaltning skapar ett klimat av rädsla hos den dominerande “vi”-gruppen för “de andra”.⁵³

Liknande resultat uppvisas i Hulténs genomlysning av forskning kring medias representation av etniska minoriteter från 70-talet fram till idag. Trots omfattande forskning som upprepat pekar på en skev gestaltning av etniska minoriteter och personer med utländsk bakgrund, har knappa förbättringar skett i medierapporteringen. Bilden som svensk media förmedlar är fortfarande övervägande negativ, fylld av rasstereotypa föreställningar och i vissa fall även öppet rasistisk. Minoritetsgrupper fortsätter skildras som problem eller hot och associera ofta med kriminalitet eller våld.⁵⁴

⁵⁰ Allan. s. 188ff

⁵¹ *ibid.*, s. 182

⁵² Allan. s. 171f

⁵³ *ibid.*, s. 178

⁵⁴ Hultén.(2016) s. 333

2.3.1 Nyhetslogik och stereotyper

Rutinerna och villkoren för nyhetsproduktionen på redaktionerna är med och påverkar hur medier skriver om "den andra". Allan lyfter hur västerländsk media utgår från ett vitt perspektiv och att det som betraktas som rätt eller objektivt bestäms utifrån en "vit" social och kulturell erfarenhetsbakgrund.⁵⁵ Allan menar att rasistiska fördomar är rutiniserad standard i den journalistiska medieproduktionen. Och forskning visar att försök att bryta med denna ideologiskt uppfattade "objektiva rapportering" möts med motstånd i de vita nyhetsrummen.⁵⁶ Medieforskaren Ylva Brune lyfter att det finns en idéstruktur som bygger på en bestämd tolkningsrepertoar med tillhörande vokabulär och symbolik för en viss nyhetskategori. Dessa gör det snabba nyhetsflödet hanterbart då de möjliggör att paketera nya händelser i familjära former.⁵⁷ I processen underordnas individer och grupper en idéstruktur som formulerats av någon i en överordnad position.

Mediernas nyhetslogik leder till förenklingar och stereotypa generaliseringar genom de nyhetstekniker som skapar och upprätthåller en social kategori sprungen ur fixerade skillnader och en generaliserad eller stereotyp "invandrare".⁵⁸ Stereotyperna som skapas bidrar till att media cementerar abstrakta idéer om till exempel "invandarmän", "invandrarkvinnor" och "invandrabarn" som sedan upprepas gång på gång.⁵⁹ Detta får problematiska konsekvenser för de som faller offer för dessa framställningar, som genom att ständigt upprepas blir till vedertagna sanningar. Brune menar att mediernas "invandrare" i slutändan är en produkt av nyhetsproduktionens villkor och tekniker. En imaginär karaktär som lever sitt egna liv i huvudet på dem som tar del av nyheterna.⁶⁰

I sin bok *On Television and journalism* problematiserar Bourdieu den tidsbrist samt brist på intresse och research som råder i den redaktionella vardagen. Även Bourdieu ser att detta leder till att publiken ges en förenklad och fragmentarisk bild av verkligheten. Det som behövs för att ge en fördjupad och mer nyanserad bild av skeenden saknas i den redaktionella vardagens rutiner. Analysen som skulle kunna göra skeendena begripliga uteblir på grund av

⁵⁵ Allan. (1999) s. 182

⁵⁶ *ibid.*, s. 190

⁵⁷ Ylva Brune. "Nyhetslogik och främlingssyn i mediernas konstruktion av 'invandrare'" s. 55-99 i *Integrationspolitiska maktutredningen, Kategorisering och integration. Om föreställda identiteter i politik, forskning, media och vardag*, Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2004

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2004/04/sou-200448/> (hämtad 2021.12.21), s. 58

⁵⁸ *ibid.*, s. 76

⁵⁹ *ibid.*, s. 78

⁶⁰ *ibid.*, s. 87

den redaktionella verklighet som råder. Detta leder även till att mycket av rapporteringen blir etnocentrisk eller rasistisk.⁶¹ Bilden som förmedlas påverkar hur tittarna uppfattar världen.⁶²

Journalisten ger tittaren sin version av verkligheten som dels kommer från yrkets specifika glasögon som härrör från utbildningen och yrkets ideal. Men även av journalistens egna bakgrund och erfarenheter.⁶³ Bourdieu hävdar därför att all rapportering innebär en social konstruktion av verkligheten. Genom rapporteringen får tittaren se världen genom journalistens glasögon som allt som oftast ger en polariserad bild. Bourdieu hävdar vidare att denna rapportering inte bara skapar en skev bild av verkligheten utan också bidrar till rädslor och fobier. Att de rädslor och motsättningar som skapas leder till grupperingar i samhället.⁶⁴

2.3.2 “De andra”, media och institutionerna

Förhållandet mellan myndigheter och media har haft stor betydelse för utformningen av de så kallade invandrar- och flyktingfrågorna i det svenska samhället.⁶⁵ Detta samspel mellan samhällsinstitutionerna och media har skapat och reproducerar föreställningar om “den andra” som bottnar i maktelitens problemdefinition och tolkningsföreträde. Något som lett till att det i media blivit en norm att tillskriva invandrare brister och problem.⁶⁶ Det visar att dessa institutioner har makt att både påverka vad medier kommer att skriva om och hur dessa skriver om det. Den så kallade “invandraren” å andra sidan, får på grund av sitt underläge i samhällskroppen finna sig i att gestaltas som problem och som exempel på problembeskrivningar som utgår från myndigheter eller mediers beskrivningsmakt och tolkningsföreträde, enligt Brune.⁶⁷

Även i USA har det uppmärksammats hur relationen mellan medier och myndigheter samverkar i skapandet “av den andra”. Rättsväsendet använde till exempel sig av media för att få med sig majoritetssamhället i en brottsbekämpningvåg för hårdare tag och strängare straff. Den politiska debatten om vad som utgjorde detta "sammanbrott av den allmänna moralen" och vem som var skyldig till det fastställdes med medias hjälp.⁶⁸

⁶¹ Bourdieu. (1998) s. 7f

⁶² *ibid.*, s. 18f

⁶³ *ibid.*, s. 19

⁶⁴ *ibid.*, s. 20ff

⁶⁵ Brune. s. 57

⁶⁶ *ibid.* s 67

⁶⁷ *ibid.* s. 58, 88

⁶⁸ Allan. s. 184

2.3.3 Hur medias “den andra” påverkar publiken

Hultén lyfter i sin studie “Den sårbara mångfalden” att minoritetsgrupper i Sverige uttryckt missnöje över hur nyhetsrapporteringen kring etniska minoriteter ser ut. De anser att den är negativ, irrelevant och diskriminerande. Medföljande debatt kring bristande eller skev representation handlar såväl om krav på bättre etniskt, socioekonomisk och kulturell representation på redaktionerna, som att redaktioner och journalister behöver ta ett större ansvar för hur de rapporterar.⁶⁹ Missnöjet som finns kring etablerade mediers rapportering av de tidigare hemländerna och de negativa, stereotypa och förenklade skildringar av personer med utländsk bakgrund har fått konsekvensen att grupperna ibland helt avstår från att följa svenska medier, enligt Hultén.⁷⁰

Internationell forskning visar att systematisk underrepresentation och ett överskott av rasstereotyper påverkar de avbildade gruppernas psykologiska välbefinnande. Förekomsten skadar både individers självbild och det kollektiva självförtroendet.⁷¹ Medias framställning av etniska minoriteter påverkar även majoritetssamhällets tittare. Studier visar att medias negativa stereotyper får den vita majoritetsbefolkningen att anamma en mer polariserad och etniskt uppdelad samhällssyn.⁷² Att förbättra medias representation av etniska minoriteter är grundläggande för att främja positiva intergrupprelationer men även för att tillgodose minoritetsgruppers behov av representation och media som kan erbjuda positivt identitetsskapande för marginaliserade grupper.⁷³

⁶⁹ Hultén. (2016) s. 330

⁷⁰ Hultén. (2016) s. 335

⁷¹ Riva Tukachinsky. Where we have been and where we can go from here: Looking to the future in research on media, race and ethnicity. *Journal of Social Issues*. 2015;71(1):186-199. doi:10.1111/josi.12104 (hämtad 2021.12.01), s. 187

⁷² *ibid.*, s. 188

⁷³ *ibid.*, s. 192

3. Teori

I vår litteraturgenomlysning visar vi att det inom svensk media tycks förekomma ett systematiskt undvikande av att anställa personer med utomeuropeisk bakgrund. Hur medier i sin nyhetsproduktion och i den journalistiska slutprodukten tenderar att reproducera föreställningar av över- och underordning som råder i samhället. Därför har vi valt att använda det intersektionella perspektivet som belyser hur maktordningar skapas i samhället baserat på bland annat etnicitet och klass. Även Bourdieus teorier om fält, doxa och symboliskt kapital kan vara behjälpliga för att förstå de maktordningar som finns i samhället och mer specifikt för vårt fall, i mediefältet. Vidare har vi tagit in medieforskaren Lenore Camauër studie "Mediearbetare med utländsk bakgrund och majoritetsmediers diskrimineringsmekanismer" då den är intressant för oss eftersom den synliggör olika mekanismer bakom strukturell diskriminering som råder inom media.

3.1 Intersektionalitet

Forskarna Paulina De los Reyes och Diana Mulinari motiverar bruket av en intersektionell analys i en svensk kontext med att den möjliggör en förståelse för etnicitetens och rasismens roll i det svenska samhället. Genom det perspektivet menar de att man kan problematisera och synliggöra hur över- och underordning reproduceras och tar sig uttryck.⁷⁴ Vilket är just det vi önskar göra genom vår studie.

Det intersektionella perspektivet hämtar sina begrepp från genusvetenskapens maktkritiska analysmodell utifrån variabeln kön men utvidgar analysen genom att ta in fler variabler, såsom etnicitet för att förklara och förstå de mekanismer som leder till under- och överordning i relation till makt. Andra variabler som perspektivet tar fasta på är klass, sexuell läggning, religion, sexuell identitet och funktionalitet.⁷⁵ Perspektivet formulerades för att eliminera de traditionella gränser som fanns mellan det antirasistiska teoretiska fältet och det feministiska. Tack vare detta utvidgar intersektionalitet förståelsen av hur ojämlik maktfördelning tar sig uttryck i olika relationer och kontexter.⁷⁶

De los Reyes och Mulinari hänvisar till filosofen Etienne Balibar och sociologen samt ekonomihistorikern Immanuel Wallersteins analyser kring betydelsen som ras, kön och klass har i dagens samhälle. Deras makrostrukturella klassanalyser visar att dessa variabler är

⁷⁴ Paulina De los Reyes & Diana Mulinari. *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2005, s 7

⁷⁵ *ibid.*, s. 7

⁷⁶ *ibid.*, s. 27

återkommande markörer för de mekanismer som marginaliserar individer i relation till makt och inflytande men även exkluderar dem från samhällsresurser som finns tillgängliga för andra.⁷⁷ I denna process har nationen en betydande roll då idén om nationens territorium, ett gemensamt språk och en självklar nationell ursprungsbefolkning både möjliggör och rättfärdigar en gränsdragning mot dem som uppfattas som främlingar i nationen - "de andra". Den nationella identiteten reproducerar på detta vis ett system av ojämlikhet och exkludering.⁷⁸

Analysen utgår från samhällets och nationalstatens bristande förmåga att skapa en inkluderande gemenskap, då närvaron av strukturella och institutionella mekanismer leder till social, politisk och ekonomisk utestängning av vissa kategorier av människor.⁷⁹ Enligt Balibar ökar rasismen i takt med globaliseringen och att detta ska förstås mot att det finns en tendens att vilja bevara den sociala och symboliska utestängningen av "den andra"⁸⁰. Balibar och Wallerstein utgår från en "differentierings logik" som tittar på systemets förutsättningar och sätt att fungera vilket riktar fokus till mekanismerna i systemet som leder till att vissa exkluderas, snarare än på individens föreställda olikheter.⁸¹

3.2 Bourdieus symboliska kapital

Bourdieus teori om symboliskt kapital tar sin avstamp i att människor besitter olika sorters kapital som ger dem tillträde till olika rum och positionerar dem olika i samhällskroppen. Det symboliska kapitalet bygger på en ackumulation av tre underordnade kapital. Det ena är socialt kapital och rör individens interpersonella relationer och grupptillhörighet. Det andra är det ekonomiska kapitalet som utgörs av individens ekonomiska status. Och slutligen det kulturella kapitalet som i sig består av tre komponenter; det förkroppsligade kapitalet som utgår från varje persons individuella mentala och fysiska förutsättningar. Det objektiverade kapitalet som vilar på individens kulturella tillhörighet och slutligen det institutionaliserade kapitalet som tar sin avstamp i individens utbildningsnivå. Det symboliska kapitalet uppstår först efter att de tre ovannämnda vunnit legitimitet, blivit värdefulla och erkända tillgångar för individen.⁸² Denna legitimitet ger upphov till makt.⁸³

⁷⁷ *ibid.*, s. 29

⁷⁸ *ibid.*, s. 30

⁷⁹ *ibid.*, s. 31

⁸⁰ *ibid.*, s. 29

⁸¹ *ibid.*, s. 31

⁸² Donald Broady. "Kulturens fält: om Pierre Bourdieus sociologi", 1987, <https://people.dsv.su.se/~jpalme/society/pierre.pdf> (hämtad 2021.10.28), s. 2ff

⁸³ *ibid.*, s. 9

När Bourdieu använder begreppet kultur som symboliskt kapital menar han "den kultur som räknas" - den legitima och dominerande i det västerländska samhället. Det vill säga den som erkänns på de sociala fält där makt utövas. Det kulturella kapitalet sitter i människors kroppar inte bara i form av de kunskaper och erfarenheter samt vanor - habitus, som människor förkroppsligar. Kroppen är även en markör för klasstillhörighet och gruppstillhörighet.⁸⁴ Det finns ett kulturellt dominansförhållanden där de högre klasserna erkänns av samhället vilket leder till att arbetarklasskulturer och invandrarkulturer nedvärderas och är borträknade i striderna om sociala positioners rang.⁸⁵

Det finns olika sätt att förvärva sig kulturellt kapital. Genom utbildning får individen nya handlingsramar och nya referensramar - habitus som föds ur att individen anammar dominerande föreställningar och värderingar i samhället. Båda sprungna ur den "symboliska ordning" som utbildningsväsendet reproducerar och som kategoriserar människor och förmedlar bilder av hur världen är beskaffad. Genom habitus internaliserar individen dessa som sina egna. Bourdieu menar att denna förmåga att reproducera föreställningar om den rådande "sociala ordningen" är utbildningssystemet mest utmärkande drag.⁸⁶

3.2.1 Bourdieu och fältet

Bourdieu har tagit fram konceptet fält för att möjliggöra en vetenskaplig konstruktion av ett socialt objekt.⁸⁷ Ett fält är det område som skapas när människor strider om det symboliska kapitalet, då rätt symboliskt kapital är grunden för makten inom fältet och det som ger erkännande - legitimitet i fältet.

Dessa strider förutsätter en institutionalisering av värdehierarkier. I slutändan handlar striderna om att få de kunskaper och kapital en individ besitter uppvärderade. Dessa strider är hårt vunna och de segrande beskyddar sina intressen genom att sätta upp gränser gentemot nya presumtiva fältmedlemmar. Nya spelare ses som ett hot för fältet eftersom de eventuellt kan vara förändringsagenter, även om sannolikheten är större att de upprätthåller fältet som det är.⁸⁸

För att platsa i fältet måste individen anpassa sig till detta, äga dess symboliska kapital och visa att den erkänner dess värden. Dessa värden är det som Bourdieu kallar för

⁸⁴ *ibid.*, s. 4f

⁸⁵ *ibid.*, s. 4

⁸⁶ *ibid.*, s.4

⁸⁷ Bourdieu. (2005) s. 30

⁸⁸ Rodney Benson & Érik Neveu. "Introduction: Field Theory as a Work in Progress" i *Bourdieu and the journalistic field*, Rodney Benson & Érik Neveu (red.), s. 1-25, Oxford, Polity, 2005, s 4f

doxa - den vedertagna sanning som har tolkningsföretråde i fältet.⁸⁹ Det uppenbara underförstådda som befäster fältets logik och tillvägagångssätt för dess invigda medlemmar.⁹⁰ Att skaffa sig symboliskt kapital är enligt Bourdieu en “tidskrävande investeringar” som leder till att de flesta spelare som får tillträde, rättar sig i ledet och antar rådande doxa.⁹¹

3.2.2 Slaget om fältet

Bourdieu visar att det även inom det journalistiska fältet finns en kamp om att bevara det som är legitimt för fältet. Det som står på spel är inte bara det vedertagna sättet att producera inom det journalistiska fältet utan även det journalistiska fältets förhållningssätt till de omgivande fältens påverkan. Ett förhållningssätt som Bourdieu menar komprometterar med demokratin och promoverar elitism. Och det som står på spel är självaste fältets autonomi. Enligt Bourdieu leder denna kamp trots att den ofta likställs med nyckeln till frihet och autonomi till att det journalistiska fältet skapar likformighet och konservatism.⁹²

Nykomlingar på fältet och ändringar såsom klassförhållanden skapar spänningar i det journalistiska fältet.⁹³ Dessa spänningar utgör en utmaning för fältet då dess kredibilitet och förmåga att påverka står på spel eftersom aktörernas förmåga att samverka och vara samsynta är en grundförutsättning för detta.⁹⁴ Trots mycket aktivitet och kamp inom fältet sker lite förändring.⁹⁵ Detta då de mer tongivande och etablerade spelarna tenderar att försvara fältets spelregler och vedertagna sanning genom att påföra de tolkningsföreträdet som är tongivande för fältet på nykomlingarna, som i sin tur får kuva sig. Detta påtvingade förfarande kallar Bourdieu för symboliskt våld.⁹⁶ Därför anser Bourdieu att det krävs påtryckningar från närliggande fält för att få det journalistiska fältet att ändra sig. Detta genom politiska påtryckningar eller sociala rörelsers aktivism. Förändringar i det journalistiska fältet spelar roll då Bourdieus teori visar att det journalistiska fältet har stor makt då fältet är tongivande i den vidare samhällsliga maktsfären där den tävlar med andra fält om att befästa “den legitima synen på den social världen”.⁹⁷

⁸⁹ Broady, s. 5

⁹⁰ Bourdieu. (2005). s. 37

⁹¹ Rodney & Neveu, s. 5

⁹² *ibid.*, s. 44f

⁹³ *ibid.*, s. 6

⁹⁴ *ibid.*, s. 36

⁹⁵ *ibid.*, s. 6

⁹⁶ *ibid.*, s. 37f

⁹⁷ *ibid.*, s. 6

3.3 Olika diskrimineringsmekanismer i svensk media

Camauers studie visar på hur journalister uppfattar medieföretagens mångfaldspolicies och mångfaldsarbete.⁹⁸ Precis som idag saknades det vid tiden för studien en samlande kartläggning som utvärderar mångfaldsarbetet inom svensk media.⁹⁹

I sin studie ser Camauër sex diskrimineringsmekanismer framträda. Mekanismer vid rekrytering. Anställningsformer. Chefer och kollegors behandling. Ghettoisering. Styrning av det journalistiska arbetet. Förnekandets mekanismer.¹⁰⁰ Vi har valt att använda oss av tre av mekanismerna. De vi valt att fördjupa oss är mekanismerna bakom rekryteringen, med tanke på att homogeniteten på redaktionerna är omfattande, framförallt på ledningsnivå. Vidare har vi valt att studera hur nyhetsvärderingen styrs då detta är något som särskilt problematiseras i dokumentet vi analyserat. Slutligen har vi valt att titta på förnekelsens mekanismer för att förstå bemötandet av rasismen när den görs gällande.

- Mekanismer vid rekrytering

Det finns två drag i rekryteringsprocessen som trots mångfaldsanspråk leder till en bibehållen homogenitet i redaktionerna. Arbetsgivaren har en tendens att anställa personer som de kan känna igen sig i - etnosocialitet. Vilket betyder att någon med liknande bakgrund anlitas. Det finns även en tendens att anlita någon man redan känner, cronysm.¹⁰¹ Samtidigt som det är svårt för personer med utländsk bakgrund som uppvisar ”Dom”-drag att komma in i branschen, finns det en tendens att anställa ”den perfekta invandraren”, de som är uppväxta i Sverige, talar felfri svenska och har en bakgrund som liknar den övriga redaktionens. Camauër problematiserar detta och hänvisar till att förfarandet både leder till diskriminering och en positiv särbehandling.¹⁰²

- Styrning av det journalistiska arbetet

”Många svenska journalister och redaktörer vill ofta ha människor som ska bekräfta någonting eller som ska ta deras tes”.¹⁰³ Temat lyfter tolkningsföreträdet redaktionsledningen och kollegorna har vad gäller gestaltning och vinkel.¹⁰⁴ Medarbetaren kan styras mot att gestalta verkligheten i enlighet med rådande medielogik till exempel en problemorienterad syn på invandrare.¹⁰⁵ Camauër argumenterar för att detta är en diskrimineringsmekanism

⁹⁸ Camauër s. 36

⁹⁹ *ibid.*, s. 71

¹⁰⁰ *ibid.*, s. 48f

¹⁰¹ *ibid.*, s. 52f

¹⁰² *ibid.*, s. 52f, 76

¹⁰³ *ibid.*, s. 63

¹⁰⁴ *ibid.*, s. 66

¹⁰⁵ *ibid.*, s. 63

eftersom det förstärker stereotyper, trots att det följer mönstret för medieproduktion i stort. Dessutom är medarbetaren i ett redaktionellt underläge och i en beroendeställning.¹⁰⁶

- Förnekandets mekanismer

På redaktionerna finns det som i samhället i stort en tendens att förneka eller ta avstånd från rasism närhelst den görs gällande. Camauër kallar detta förnekandets mekanism. Det handlar om en ovilja att diskutera rasism på arbetsplatsen och i de journalistiska produkterna som redaktionen skapar vilket leder till en avsaknad av förståelse för den som drabbas, då problemet osynliggörs.¹⁰⁷

Camauër konstaterar att redaktioner kan föra ett progressivt jämställdhetsarbete vad gäller kön, men är blinda för att göra det samma när det kommer till etnicitet. Vilket ytterligare är ett tecken på förnekelse av problemet. Många företag hävdar att det är diskriminerande att mäta etnisk sammansättning av personalen, samtidigt som samma företag satsar på mångfald genom att föra könsuppdelad statistik, vilket varit ett viktigt verktyg för att mäta framstegen i jämställdhetsarbetet.¹⁰⁸

¹⁰⁶ *ibid.*, s. 66

¹⁰⁷ *ibid.*, s. 66f

¹⁰⁸ *ibid.*, s. 67f

4. Metod

4.1 Urval av material, förhållningssätt och avgränsning

Vi har valt att göra ett subjektivt urval. Genom det subjektiva urvalet har vi kunnat handplocka det material som med största sannolikhet skulle generera ett underlag av erfarenhet och bidra med att ge oss kvalitativ information om den redaktionella vardagen. Det material vi har valt är det som på goda grunder kunde vara avgörande för vår forskning.¹⁰⁹

En subjektiv urvalsprocess harmoniserar med det explorativa urvalet. Det explorativa urvalet används i kvalitativa studier för att upptäcka och närmare studera relativt outforskade ämnen. Utifrån det explorativa urvalet kunde vi förhoppningsvis upptäcka nya företeelser och idéer i vårt underlag. Något som kunde erbjuda oss intressanta och unika exempel att analysera.¹¹⁰

För oss stod det mellan två alternativ - radiojournalisternas uppror och SVT journalisternas dokument. Valet stod mellan att analysera båda eller enbart en av dem. Vi valde SVT dokumentet främst för dokumentets struktur där samtliga intervjupersoner fått svara på samma frågor som bland annat rör den redaktionella vardagen, mångfaldsarbetet och journalistiken. Vi ser det som en fördel att dokumentet är sammanställt och arbetet utfört av medarbetare för medarbetare. Det finns ett förtroende för och en förtrolighet mellan intervjupersonerna som vi som studenter sannolikt inte skulle kunna uppnå om vi själva skulle bedrivit intervjuerna. Samtidigt som vi då förstår att dokumentet är en subjektiv sammanställning. Då vi är intresserade av att studera journalisternas upplevelser av mångfaldsarbetet i den redaktionella vardagen ser vi ett värde i att dokumentet bygger på medarbetarnas selektiva urval av de upplevelser de önskar belysa och de förbättringsområden som de ser inom företagets mångfaldsarbete. Vi valde sedan att göra ett subjektivt urval av materialet. Vilket kan göras när forskaren redan har viss kännedom om ämnet och medvetet väljer det som kommer ge värdefull data.¹¹¹

I forskningshandboken *Interpreting qualitative data* definierar David Silverman dokument som data i form av ord som tillkommit utan att en forskare varit inblandad. Dessa kan vara framtagna av företag eller organisationer och visar vad som är naturligt förekommande i sammanhanget där det tagits fram. Texterna i dokumenten visar vad deltagarna faktiskt gör på fältet, oavhängigt en forskares blick.¹¹² Silverman betonar att

¹⁰⁹ Martyn Denscombe. *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2016, s 75

¹¹⁰ *ibid.*, s. 63f

¹¹¹ *ibid.*, s. 74f

¹¹² *ibid.*, s. 276

dokument inte säger något om organisationens vardag eller hur arbetet är organiserat. Informationen som framkommer i dokumentet är inte "ren fakta", oavsett underlagets officiella karaktär. Dokument är inte transparenta dokumentationer av organisationers rutiner eller beslutsprocesser. De är konstruerade för att visa ett utsnitt av verkligheten.¹¹³

Detta ger enligt Silverman dokumentet ett värde i sig. Genom att förhålla oss till dem som sociala fakta kan vi närma oss dokumentet för vad det är och analysera det dokumentet avser att åstadkomma.¹¹⁴ För dokumentet som vi avser att analysera har vi haft en förförståelse och sett ett värde i att dokumentet bygger på medarbetarnas selektiva urval av de upplevelser de önskar belysa och de förbättringsområden som de ser inom företagets mångfaldsarbete.

4.2 Kvalitativ innehållsanalys

För vår innehållsanalys har vi valt att närma oss dokumentet ur ett konstruktivistiskt perspektiv, det vill säga studera hur verkligheten skapas, organiseras och upprätthålls. Vad som sker i den sociala verkligheten är central, men istället för att gå in den sociala verkligheten och titta på dynamiken i den ställer sig konstruktivismen utanför den för att observera hur den sociala verkligheten produceras.¹¹⁵ På så sätt kan vi analysera dokumentet utifrån hur verkligheten beskrivs i texten utan att behöva ta hänsyn till om det rent objektivt är en sanning.¹¹⁶ Det konstruktivistiska perspektivet fokuserar inte på att ta reda på vad som verkligen hände, den förlitar sig på det som framkommer i texten. Däremot fokuserar den på sanningsrelaterade aspekter som belyser de särintressen som skapar föreställningar av verkligheten som drar åt olika håll. Även dessa ämnen vi analysera.¹¹⁷

I *Coding qualitative data* skriver Carol Rivas att en kvalitativ innehållsanalys ska föregås av en kategorisk tolkningsprocess av den rådata som man har att tillgå, för att skapa en uppfattning av vad det är som är återkommande i relation till företeelsen som studeras. Detta ska slutligen leda till att begrepp och generella ställningstaganden i materialet utkristalliseras utifrån de teman, mönster och samband som man funnit.¹¹⁸ För vår del har det inneburit att vi läst om datan flera gånger, gjort oss bekanta med den. Under arbetets gång har vi även fört minnesanteckningar för att fånga nyanser, generella intryck eller återkommande teman och ideér som dykt upp under läsningens gång. Rivas rekommenderar att skriva

¹¹³ *ibid.*, s. 285

¹¹⁴ *ibid.*, s. 285

¹¹⁵ *ibid.* s. 24f

¹¹⁶ *ibid.*, s. 285

¹¹⁷ *ibid.*, s. 277

¹¹⁸ Carol Rivas. "Coding qualitative data". In, Seale, Clive (ed.) *Researching Society and Culture*. Third Edition. SAGE Publications. London, GB. 2012, https://canvas.education.lu.se/courses/12904/files/1672497?module_item_id=406759 (hämtad 2012.11.30) s. 367

minnesanteckningar allt eftersom materialet kommer att dissekeras och delas upp i mindre enheter.¹¹⁹

I processen har vi använt oss av en induktiv kodning vilket innebär att vi hittat ord, meningar och teman som framkommer i materialet. Dessa har kodats utan att ha bestämt teman på förhand, snarare är det materialet som styr vilka teman vi kommit fram till.¹²⁰ Den induktiva kodningen går oftast hand i hand med in vivo-kodning och har fokus både på vad som sägs och hur det sägs men även handlingarna som utförs är centrala. Denna metod kan hjälpa en att undvika förhastade tolkningar av materialet som kan leda till misstolkningar av underlaget som analyseras.¹²¹

Genom den induktiva metoden har vi skapat kategorier utifrån de teman och mönster som vi sett träda fram. Denna kodning har fungerat som stöd i att få en överblick och djupare förståelse av texten vi analyserat men även genererat de kategorier vi hittat. Vidare har vi räknat frekvensen av dessa kategorier. Dessa kategorier har sedan analyserats utifrån de sammanhang där de ingår.¹²² Framträdande kategorier har blivit ett eget tema eller slagits ihop till ett tema tillsammans med andra kategorier. Denna tematisering av datan har i sin tur mynnat ut i en mer tolkande förståelse av mönster vi upptäckt i materialet.¹²³

¹¹⁹ *ibid.*, s. 368

¹²⁰ *ibid.*, s. 368

¹²¹ *ibid.*, s. 372

¹²² *ibid.*, s. 367f

¹²³ *ibid.*, s. 376

5. Analys

Vi har valt att dela upp analysen i fyra olika huvudteman. Första är mångfalden, där vi bland annat tar upp rekryteringen och journalisternas uppfattning av mångfaldsarbetet. Under public service legitimitet tar vi upp journalisternas förväntan innan de började jobba på företaget. De redaktionella villkoren lyfter vi under representation, den vita medelklassblicken och objektiviteten. Sedan har vi valt att plocka ut den upplevda rasismen som ett eget tema. Och slutligen tar vi upp journalisternas sammantagna arbetsituation under temat arbetsmiljö.

5.1 Mångfalden

"De [flesta] på min redaktion är födda medelklass och lever medelklass och alla är vita..."¹²⁴

Journalisterna lyfter att redaktionerna på SVT främst befolkas av individer med en etniskt svensk bakgrund och medelklass. Hur de själva är i minoritet, inte bara på grund av sin etnicitet utan även utifrån klass, då många av journalisterna är uppväxta i socialt utsatta områden. Denna sammansättning visar på samma problematiska homogenitet vad gäller klass och etnisk bakgrund som medieforskaren Allan¹²⁵ och Djerf-Pierre och Levin gör gällande.¹²⁶ Problemen med homogenitet upplevs även bli större ju högre upp i företaget man kommer. *"...Det finns ju inga med utländsk bakgrund i ledningen. Genuina erfarenheter [av att inte tillhöra majoriteten] finns fortfarande inte i riksnyhetsledningen, loken, divisionsledningen och så vidare..."¹²⁷*

För journalisterna utgörs ledningen av redaktörer, chefer och andra i maktposition såsom bokare, som råder över vilka som får komma till tals i rutan.

5.1.2 Rekrytering

"Har sett prov på chefer som bara anställer de som passar in i en särskild mall om hur man bör vara på SVT och har en personlighet som de är bekväma med och som inte skrämmer dem."¹²⁸

När det gäller rekryteringen lyfter flera av journalisterna att kriterierna för att få anställning eller avancera inom företaget är att själv ha en vit svensk medelklassbakgrund. Hur ledningen väljer en som de själva kan känna igen sig i. En journalist kommenterade så här:

¹²⁴ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR" s. 19

¹²⁵ Allan. s. 188

¹²⁶ Djerf-Pierre & Levin. s. 172

¹²⁷ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 17

¹²⁸ *ibid.*, s. 14

Jag duger, men inte riktigt fullt ut. Jag får inte en anställning när alla andra får det, känns det som i alla fall. Jag har blivit förbisedd så många gånger, där det varit självklart att jag ska få tjänsten, och så får jag inte [jobbet] därför att man anställer dem man känner igen, man tar det som är mest bekant för dem som rekryterar och då rekryterar de etniska svenskar. Jag vet att jag åtnjuter respekt för alla mina kompetenser, men jag har inte varit valet när man anställer.¹²⁹

Djerf-Pierre lyfter i sin forskning att chefer tenderar att ta in folk med en bakgrund som de kan känna igen sig i.¹³⁰ Ett igenkännande som inte enbart grundar sig i etnicitet utan även kan involvera klass- och utbildning, denna tendens till etnosocialitet lyfter Camaüer i sin studie.¹³¹ Cronysmen genljuder framförallt i rekryteringar av chefer och redaktörer då detta sker internt.¹³² Även Allan tar upp att de minoriteter som anställs oftast rekryteras för sin förmåga att passa in snarare än för sin förmåga att ge nya eller olika röster.¹³³

Utifrån en intersektionell analys kan underrepresentationen av journalister med annan klass- och etnisk bakgrund på redaktionerna och framför allt i ledande positioner förstås som att dessa marginaliseras på grund av deras klass och etnicitet. Invandrarbakgrund, särskilt utomeuropeisk och underklass är faktorer som samverkar till att marginalisera och underordna individer i relation till makt och inflytande.¹³⁴ Forskning på området visar att svenska medier uppfattar invandrarskap som en negativ faktor i rekryteringen till toppositionerna.¹³⁵

Med Bourdieus teori om symboliskt kapital kan sammansättningen på SVT förstås beror på variablerna klass och etnicitet. Där majoritetsjournalisterna förkroppsligar normen som råder på fältet - vit, medelklass, kapital som minoritetsjournalisterna saknar, vilket exkluderar dem. Dessutom finns det en tendens bland de högre klasserna att nedvärdera arbetarklass- och invandrarkulturer.¹³⁶ Vilket kan förklara etnosocialiteten då de individer med annan etnisk bakgrund som släpps in på fältet tenderar ha en bakgrund som liknar majoritetsjournalisterna vad gäller klass och kulturellt kapital.¹³⁷

¹²⁹ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 14

¹³⁰ Djerf-Pierre. s. 30

¹³¹ Camaüer. s. 52f

¹³² Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 45

¹³³ Allan. s. 188ff

¹³⁴ De los Reyes & Mulinari. s. 29

¹³⁵ Djerf-Pierre & Levin. s. 185f

¹³⁶ Broady. s. 2ff

¹³⁷ Camaüer. s. 52f

5.1.3 Mångfaldskompetens

*"Särskilt som SVT drivit frågan om mångfald borde det vara naturligt att de är intresserade, samtidigt som det kan vara känsligt och jobbigt. Det blir relevanta frågor om man tar det ur ett kunskapsperspektiv, sådant som handlar om språk och att ha andra nätverk och livserfarenheter än vad majoriteten av reportrarna har."*¹³⁸

En sak som problematiseras genomgående är att mångfaldskompetens såsom språk, nätverk, annan bakgrund och minoritetserfarenheter inte ses som en kompetens. Flera journalister önskar att detta togs upp redan vid anställningsintervjun och berättar hur de själva tagit initiativ till att visa hur deras kunskaper kan användas i arbetet, utan att detta plockats upp av arbetsgivaren.¹³⁹ Flera medarbetare uttrycker att de upplever att ledningen saknar förståelse för behovet av mångfaldskompetens. Journalisternas upplevelse är att detta varken prioriteras eller arbetas aktivt med.

*"Det fungerar till stor del, men det finns brister i mångfald och representation. Man kan alltid hitta exempel som gör att man känner att man lever upp till det. Men kvaliteten brister. Det är ett svårt problem att väcka cheferna för de förstår inte de här frågorna."*¹⁴⁰

För att bryta likformigheten och arbeta för att öka mångfalden föreslår en del av de intervjuade journalisterna kompetenshöjande insatser för personer på chefsnivå och att rekrytera utifrån, för att få in kompetenser som idag saknas inom företaget.¹⁴¹

Avsaknaden av en uttalad ambition att rekrytera utifrån specifika mångfaldskompetenser leder till att flera medarbetare känner en osäkerhet kring om de blivit anställda för sina särskilda kompetenser eller om de blivit anställda på grund av sitt utseende som alibi.

*"Jag har ingen aning faktiskt. Jag tänker att det inte har det, men sen så, om man tänker på... Någonstans i bakhuvudet kan det vara såklart vara den här tanken, "Ja, men gud, det ser jättebra ut för min chef att ha mig på redaktionen."*¹⁴²

De journalister som uttalat blivit anställda på grund av sin mångfaldskompetens är trygga och bekväma om på vilka grunder de har blivit anställda.

Mångfaldskompetensen faller under vad Bourdieu kallar för specialisering av journalistiken och den skapas i samspel mellan journalisten och redaktionen.¹⁴³ Det relationella draget i mångfaldskompetensen blir påtaglig i journalisternas upplevelser av

¹³⁸ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR" s. 12

¹³⁹ *ibid.*, s. 10

¹⁴⁰ *ibid.*, s. 45

¹⁴¹ *ibid.*, s. 45

¹⁴² *ibid.*, s. 10

¹⁴³ Marchetti. s. 66

osäkerhet kring sin specialkompetens, då denna inte valideras eller plockas upp av ledningen. Djerf-Pierres studie visar att mångfaldskompetens inte ses som en reell kompetens inom svensk media.¹⁴⁴ Vilket kan förklara varför det inte rekryteras aktivt utifrån denna kompetens och varför det också saknas stöd för den i det redaktionella arbetet.

Det är inte bara ledningen som inte ser mångfald som en särskild kompetens. Även kollegor har kommit med gliringar som är tillika fördomsfulla som förminskande men som även avslöjar att den särskilda kompetens som journalister med minoritetsbakgrund har ej uppfattas som en merit. Sällan kontextualiseras detta som ett uttryck för ringaktning av mångfaldskompetensen, en koppling som inte heller journalisterna på SVT gör men som finns där implicit.

“...Men det var en kollega som sa att om det gällde mellan två personer som var lika kompetenta så skulle jag få jobbet, eftersom jag är mörk. Känns som att jag är där på nåder, som att jag är inkvoterad...”¹⁴⁵

Förminskandet av mångfaldskompetensen kan tänkas bero på den hierarki som Bourdieu menar råder på redaktionerna som innebär att ämnen som invandring och frågor som rör minoriteter uppfattas ha låg status. Vilket även leder till att det inte heller ses som en särskild kompetens.¹⁴⁶

5.1.4 Den planlösa mångfalden

“SVT är duktiga på att prata om det men inte lika bra i praktiken”¹⁴⁷

Journalisterna framhåller att de upplever att det saknas långsiktiga strategier och planer för att öka mångfalden och att SVT:s nuvarande hållning leder till att det blir mycket snack men lite verkstad.¹⁴⁸ Trots att det finns en policy och ett lagreglerat uppdrag om att spegla Sverige upplever de intervjuade journalisterna att företaget mest tar till "symboliska handlingar" så som exempelvis workshops och seminarier som i sig ger intryck av förändring men som sällan leder till konkreta förbättringar. En form av "planlöst mångfaldsarbete" som visar sig genom att tiden förflyter utan att synbara förändringar skett vad gäller representation och mångfald, vare sig på redaktionerna eller i den journalistiska slutprodukten. I "Den sårbara mångfalden" visar Hultén att trots flera satsningar för att öka mångfalden har väldigt lite hänt de senaste 15 åren i fråga om representation och gestaltning.¹⁴⁹

¹⁴⁴ Djerf-Pierre. s. 30

¹⁴⁵ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 11

¹⁴⁶ Marchetti. s. 69f

¹⁴⁷ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 19

¹⁴⁸ ibid., s. 20

¹⁴⁹ Hultén. (2016) s. 331

"Vilken strategi menar du? Strategin är luddig, [det är] ledord vi har, det blir en överbyggnad och alla kan skriva under på den men sen känner jag att vi inte lever upp till det".¹⁵⁰

Ahmeds studie kring mångfaldspolicydokument visar att de sällan binder upp en institution till handling. Att det snarare är själva upprättandet av dokumentet som anses vara den utförda handlingen som ska leda institutionen till ökad mångfald och inkludering.¹⁵¹

Det planlösa mångfaldsarbetet kan även ses i de handlingarna journalisterna beskriver att SVT tar till för att öka mångfalden, som till exempel att anställa någon med utländsk bakgrund, för att det ser bra ut, utåt. Utan att individen besitter minoritetserfarenheter. Ett förfarande som genljuder i det Ahmed kallar för den objektifierade mångfalden som föder logiken att "mångfalden sitter i andras kroppar" och leder till föreställningen att man skapar mångfald genom att ta in "den andra".¹⁵² Ahmed lyfter vidare att mångfald blivit fråga om "image" och om att förmedla rätt bild utåt.¹⁵³ En tendens som även återfinns i journalisternas upplevelser av att SVT följer strömmen och påverkas av den allmänna opinionen. Är det inne att prata mångfald hoppar de på tåget, om inte så är det en icke-fråga för företaget. Även om svensk public service är icke-vinstdrivande finns det ett ekonomiskt incitament som grundar sig i att man är en skattefinansierad verksamhet beroende av den ideologiska trovärdighet politiken och allmänheten tilldelar företaget. En trovärdighet som de senaste åren kommit att ifrågasättas vilket gett upphov till diskussioner kring public service fortsatta finansiering.

5.2 Public service legitimitet

Det är här slaget om fältet tar sin början. De intervjuade journalisterna ger en bild av att deras förväntningar på företaget byggs upp av de värderingar som ska genomsyra public service. De flesta journalisterna berättar att de haft bilden av att SVT besitter ett stort symbolisk kapital som ett företag med högt anseende vad gäller att förmedla oberoende och opartiska nyheter. Det som gav SVT denna strålgång var företagets uppdrag att såväl värna om som att stå upp för de demokratiska värderingarna. När de sedan själva börjar arbeta inom företaget inser de att förväntningar på dessa höga journalistiska ideal som opartiskhet och oberoende och en ambition att spegla hela samhället inte införlivas. Samtidigt är det en vedertagen

¹⁵⁰ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 44

¹⁵¹ Ahmed., s 104

¹⁵² ibid., s. 119f

¹⁵³ ibid., s. 118

sanning inom fältet, doxan, att SVT besitter dessa ideal och den försvaras av de som redan befinner sig inom fältet när den ifrågasätts.¹⁵⁴

Dessa ideal har sannolikt gett upphov till synen på SVT som "något annat", väsensskilt andra medieföretag. Som att företaget i sig är en garant för demokratin och en kvalitetsmärkning på de journalister som får jobb där. Denna syn framträder i form av att journalisterna såg ett jobb på SVT som något nästan ouppnåeligt. Ett jobb på SVT beskrivs som "något heligt" men även en plats man behövde bevisa att man förtjänade.¹⁵⁵ Trots att det symboliska kapitalet är en tidskrävande investering som nästan förutsätter att de flesta nya spelare som får tillträde rättar sig i ledet och antar rådande doxa har journalisterna på SVT släppts in och nu blivit förändringsagenter, som utmanar rådande ordning.¹⁵⁶

5.2.1 Representation

*"Vi glömmer ofta hur demografin i Sverige ser ut. Människor med utländsk bakgrund kan inte bara hamna i rapportering när det handlar om brott och kriminalitet och sociala problem. Man ska få vara med i enkät som handlar om att vi har den kallaste vintern. Född utomlands är inte ens hela identitet men SVT verkar tro det."*¹⁵⁷

De intervjuade upplever att det saknas en förståelse och insyn i hur vardagslivet ter sig ur ett minoritetsperspektiv och vad som är viktigt för minoritetsgrupper ur ett nyhetsperspektiv. Journalisterna beskriver att när något sker i socioekonomiskt utsatta områden rapporteras det utifrån majoritetssamhällets intressen. Hur ett skeende påverkar vardagen för de drabbade missas ofta. Man beskriver det som om att SVT inte ser det som ett alternativ att rapportera om sånt som berör gruppen, utan fokus ligger på gruppen. Ett fenomen som vissa av journalisterna lyfter som att SVT pratar om och inte med gruppen.

Jag tycker att rapporteringen är väldigt problemorienterad. Den är i för hög utsträckning om dom och inte med dom. Perspektivet är också utifrån. Jobb om polishelikoptern över ett utsatt område som väcker alla eller en busslinje som stängs av för att det är för farligt att köra ut dit och i förlängningen gör att 10 000 personer inte kan ta sig till jobbet - såna jobb görs inte. Och kommer inte att göras förrän vi har en arbetsledning som förstår det perspektivet. Det handlar om identifikation. SVT identifierade tidigt att vi inte nådde SD- gruppen och invandrargrupper. Vi behövde närma oss båda dessa grupper. Det var lätt att närma sig SD, och ta det perspektivet, men den andra gruppen har vi inte.¹⁵⁸

¹⁵⁴ Benson & Neveu. s. 5; Broady. s. 5, 7

¹⁵⁵ Broady. s. 2ff

¹⁵⁶ Benson & Neveu. s 4f

¹⁵⁷ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 21

¹⁵⁸ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 23

Journalisterna lyfter också en önskan om att utöka sammanhangen där människor med invandrabakgrund figurerar och kommer till tals på SVT. Att gruppen ska vara representerad i vardaglig rapportering och som experter, istället för att det främst handlar om utanförskap och våld. De intervjuade sätter det i relation till public service uppdrag att spegla hela samhället och hur SVT gång på gång misslyckas med detta.

Hälften av journalisterna kände skuld för att de ställde upp på en ytlig, ensidig och negativt vinklad rapportering. Olusten späddes på av upplevelsen att SVT alltför ofta tillät antidemokratiska uttalande. Tillsammans med problematiska stereotyper anser man att man medverkar till att cementera fördomar och öka polariseringen. Detta följer den logik som Allan lyfte med att rasismen är inbäddad i medieproduktionen.¹⁵⁹ Camauër kallar denna diskrimineringsmekanism för "styrning av det journalistiska arbetet". Den vita gruppen kollegor och ledning har tolkningsföreträdare vilket gör att andra journalister också mot sin vilja måste rapportera utifrån ett visst perspektiv.¹⁶⁰

Även "tid" beskrivs som en orsak till stereotypa framställningar. Det råder en tidsbrist som lämnar journalisterna med en önskan om att ha mer tid åt nyheten för att kunna erbjuda en djupare förklaring. Detta är helt i linje med Bourdieus slutsats om att tidsbristen leder till en så pass förenklad bild av verkligheten att den ofta blir etnocentrisk eller rasistisk.¹⁶¹ För någon av de intervjuade rör det sig även om tid i form av att hinna ta sig ut till andra områden än redaktionens närområde.

Klassperspektivet lyfts också som ett problem som leder till en brist på andra berättelser och perspektiv. Att redaktionerna är homogena även när det gäller klass präglar värderingar, normer och det som anses vara det "vedertagna", det självklara på redaktionerna och speglar sig också i rapporteringen.

Att inte hela samhället får plats i nyhetsrapporteringen blir ett hot mot demokratiuppdraget, som kräver att alla frågor kommer upp på agendan så att medborgare kan bilda sig en nyanserad uppfattning om vad som händer. Hela samhället ska speglas.¹⁶²

5.2.2 Den vita medelklassblicken

"Vi är väldigt dåliga på att skildra frågor som handlar om invandring och etniska minoriteter. Man brukar tala om "the male gaze" och jag tycker att SVT sysslar med "the white gaze" i sådana frågor.

¹⁵⁹ Allan. s. 190

¹⁶⁰ Camauër. s. 63

¹⁶¹ Bourdieu. (1998) s. 18f

¹⁶² Hultén. (2009) s. 12; Djerf-Pierre. s. 18; Prop 2018/19:136. s. 60

*... De pratar aldrig med någon från dessa områden, något case. De pratar bara med vita människor om invandrare. Man talar över huvudet på folk istället för att prata med folk...*¹⁶³

Vad gäller representation och gestaltning lyfter journalisterna att de upplever att det finns en "vit blick" på situationen baserad på ett utifrånperspektiv som ger en ytlig förståelse av komplexa skeenden. Den synliga majoritetens syn på mångfald, representation och inkludering är förpassade till vissa ämnen som rör "den andra" - utanförskapet, invandringen, utsattheten. Nyheter som berör andra målgrupper än majoritetssamhället förblir en icke-fråga om den inte drabbar majoritetssamhället på något sätt eller gruppen framställs som ett problem.

De intervjuade journalisterna lyfter vidare att den ytliga rapporteringen leder till stereotypa gestaltningar av "den andra" och att fördomar reproduceras. De får medhåll av flera medieforskare som visar att västerländsk media tenderar att rama in ras utifrån de dominanta vita kulturella attityder som råder.¹⁶⁴ Allan visar att västerländsk media utgår från ett vitt perspektiv och att det som betraktas som rätt eller objektivt bestäms utifrån en vit social och kulturell erfarenhetsbakgrund. Att rasistiska fördomar är rutiniserad standard i den journalistiska medieproduktionen och att mediernas "vita blick" leder till en partisk rapportering om etniska minoriteter.¹⁶⁵

Bourdieu lyfter också denna problematik men refererar till den som "yrkets specifika glasögon" som präglas av journalistens egna bakgrund och erfarenheter.¹⁶⁶ Det finns en tendens att välja inramningar som höjer nyhetens attraktions- och underhållningsvärde när media rapporterar om minoritetsgrupper som spår på rasfördomar och vita majoritetssamhällets fientlighet mot minoritetsgrupper.¹⁶⁷ Liknande resultat uppvisas i Hulténs genomlysning av bilden som svensk media förmedlar av människor med invandrarbakgrund. Bilden är fortfarande negativ och fylld av rasstereotypa föreställningar. Minoritetsgrupper fortsätter skildras som problem eller hot och associera ofta med kriminalitet eller våld.¹⁶⁸

5.2.3 Objektiviteten

Journalisterna lyfter hur det tycks finnas två olika måttstockar när det kommer till frågan om opartiskhet. Detta då journalister som har en "inifrån"-blick och mångfaldskompetens

¹⁶³ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 20f

¹⁶⁴ Allan. s. 171f

¹⁶⁵ *ibid.*, s. 171f, s. 182

¹⁶⁶ Bourdieu. (1998) s. 19

¹⁶⁷ Allan. s. 178

¹⁶⁸ Hultén. (2016) s. 333

uppmanas att inte vara politiska och partiska, något de anklagas för att vara då de rapporterar om "orten" mer nyanserat. Samtidigt lyfts partiskheten som råder inom den etniskt svenska journalistkåren, men som får lov att passera, helst i rapporteringen som handlar om människor med invandrabakgrund. Bourdieu lyfter den här problematiken med att samtidigt som mångfaldskompetensen går att se som en journalistisk specialisering så leder den också till ett ifrågasättande av opartiskheten hos journalisten på grund av dess närhet till gruppen den rapporterar om.¹⁶⁹

Både Bourdieu och Allan menar att det är journalistiska ideal som oberoende och opartiskhet som höjs upp och att det ligger något problematiskt i detta, precis som återfinns i intervjuvaren i dokumentet. Med hjälp av Allan går det att tolka det journalisterna här upplever som just en följd av att rasismen är inbäddad i nyhetsvärderingen och på redaktionerna. Objektiviteten är det vita perspektivet medan andra perspektiv blir partiska.¹⁷⁰

Jag tycker inte att SVT gör det alls. Vi pratar hela tiden om opartiskhet men det finns krav på opartiskhet för att värna om demokratin och det är där jag tycker att det brister. Det är också ett problem när vi som har en annan etnisk bakgrund vill ta upp något som handlar om det här, då blir vi plötsligt "politiska" och får höra "du är partisk". Samtidigt om man är vit svensk så kan man rapportera om vad som helst, utan att bli beskylld för att vara partisk. Det finns mycket att förändra.¹⁷¹

5.3 Rasism på redaktionen

I dokumentet pratar man varken om diskriminering eller rasism rakt ut och problem med rasism och fördomar framställs initialt som icke-existerande i den redaktionella vardagen. De flesta anser att stämningen är god och att de blivit vänligt bemötta. Men samtidigt är det något som gnager och i journalisternas svar framträder efterhand en annan bild.

Här finner vi i dokumentet upprepade gånger exempel på det som Camauër kallar för förnekandets mekanismer, situationer där rasismen förnekas eller förminskas.¹⁷² Det är inte bara den synliga majoriteten som faller in i det här beteendet utan även journalisterna med utländsk bakgrund faller in i förnekandets mekanismer. Det förekommer bland annat då de intervjuade journalisterna avfärdar upplevelser av rasism som ett dåligt skämt. I vissa fall lyfter journalisterna hur de fått påpekanden kopplat till sin bakgrund. I andra svar framkommer det att medarbetare öppet utsatts för rasism.

¹⁶⁹ Marchetti. s. 67

¹⁷⁰ Allan. s. 190; Marchetti. s. 67

¹⁷¹ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 40

¹⁷² Camauër. (2006) s. 66f

Jag har ju pratat om problemen tidigare, på stora möten, i samband med omorganisation. Jag har gått till en chef och berättat att en kollega säger både svartskalle, och blatte och en annan som gör läten för att härma hur östasiater pratar. Jag menar att det är ett jätteallvarligt problem, att det är en struktur som man måste ta tag i. De sa till mig att jag måste säga ifrån själv. "Det där är bara "dåliga skämt" och därför behöver jag inte säga till", sa hen. Jag till och med dubbelfrågade; "Du menar att jag måste säga ifrån själv?" "Ja det är faktiskt det jag menar, säger chefen.¹⁷³

Journalisterna upplever sig motarbetade då de lyfter problem med bristande mångfald eller problematiska stereotyper. Att det finns en "inte nu igen"-jargong bland de etniskt svenska kollegorna när man tar upp problem som dessa. Detta skulle, förutom att vara en förnekandets mekanism, också kunna handla om att de som svarar känner sig hotade i sin i dagsläget gynnade position.¹⁷⁴

Dokumentet i sig är en aktiv handling från journalisternas sida, för att bringa förändring på sin arbetsplats. De som står bakom rapporten har medvetet och strategiskt sammanställt intervjufrågor som de tänker bäst kan belysa problemens natur. Sedan har de valt ut citat och kontextualiserat dem med en egen text. I denna process kan vi se hur de genomgående valt att undvika värdeord såsom rasism eller diskriminering, som dock senare framkommer i svaren. Jargongen på redaktionerna beskrivs precis som stämningen bland annat "vänlig", "respektfull" eller "schysst och städad". Författarna skriver att "med något undantag har ingen upplevt att den varit fördomsfull eller rasistisk".¹⁷⁵ Som Allan visar i sin forskning styr det vita majoritetssamhällets ideal och värderingar och journalister med annan bakgrund får underkasta sig dessa för att passa in.¹⁷⁶ Med Bourdieus terminologi skulle det kunna handla om att agenterna på fältet har anammat rådande doxa, antagligen som ett sätt att få behålla sin position på fältet och sitt symboliska kapital.¹⁷⁷

Istället för att skriva ut det som sker som rasistiska påhopp väljer dokumentförfattarna att benämna skeendena som något som rör "den egna integriteten" trots att citaten som följer är klassiska rasistiska yttringar. Under samma kapitel återfinns ett tema som dokumentförfattarna kallar för "att konfronteras med föreställningar kopplade till den egna bakgrunden". Båda kopplade till egna upplevelser av öppet ifrågasättande av bakgrund och rasistiska föreställningar.¹⁷⁸

¹⁷³ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 34

¹⁷⁴ Djerf-Pierre. s. 31

¹⁷⁵ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 12

¹⁷⁶ Allan. s. 188ff

¹⁷⁷ Benson & Neveu. s. 5

¹⁷⁸ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 13

Förnekelsen tar sig även uttryck som ett överslätande och förminskade då mångfaldsperspektiv i det journalistiska arbete eller problematiska stereotypa gestaltningar problematiseras. De intervjuade upplever det som att det är en icke-fråga för de som ingår i den synliga majoriteten. Att de därför själva får axla ansvaret av att lyfta spegling, vilka som får komma till tals och gestaltningen. De upplever att de anses som besvärliga när de gör det. Samtidigt som om de inte gör det, passerar de problematiska kommentarerna eller gestaltningarna eller den bristande representationen. Flera av de intervjuade belyser även hur de mötts av tystnad eller avfärdande när de tagit upp problem som rör etnicitet och representation. Något som också kännetecknar förnekelsens mekanismer.¹⁷⁹

Tystnaden blev påtaglig i samband med radiouppropet på SR. Det fanns förväntningar om att tystnaden äntligen skulle brytas, att företaget skulle göra en inventering över hur det såg ut i de egna leden. Men förväntningarna infriades aldrig, istället visar citaten som valts ut att det blev mer av samma - tystnad, undvikande, förnekelse. Detta är ytterligare en aspekt av förnekelsens diskrimineringsmekanism som Camauër belyser där rasismen som lyfts av medarbetarna bagatelliserar eller osynliggörs.¹⁸⁰

Bourdieu pratar om legitimitet, som är sprungen ur att ha trovärdighet inom fältet.¹⁸¹ En intervjuad journalist lyfter just detta. Legitimiteten hen åtnjuter till följd av sin tid i företaget, samtidigt som hen vid diskussioner om representation kan bemötas av ett förnekande av problematiken.

Jag pratar om detta ofta. Det finns förståelse [för det jag säger]. Vi som varit där länge hörs. Jag har varit med om kollegor som efter diskussioner om representation/ordval, om än på skämt och lite försiktigt, velat klargöra - att de "inte är rasister" - när det inte alls varit det jag menat. Jag har ju bara velat lyfta grejer som jag sett som problematiska och skapa medvetenhet om det...¹⁸²

5.4 Arbetsmiljön

"Det blir en lågintensiv stress, jag var inte medveten om det, min partner satte fingret på det. Jag förväntades ta i frågor som berör invandring. Också detta att behöva kriga för dom, för en schysst journalistik som borde vara självklarhet..."¹⁸³

Journalisterna delar med sig av hur de blir utbrända, trötta, ledsna, stressade och utmattade att behöva kriga för representation och mångfald. Att de blivit tärda av att ständigt bli

¹⁷⁹ Camauër. s. 66f

¹⁸⁰ *ibid.* s. 66f

¹⁸¹ Benson & Neveu. s. 5

¹⁸² Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" s. 25

¹⁸³ *ibid.*, s. 29f

motarbetade när de tar upp problematiska gestaltningar som reproducerar fördomsfulla stereotypa föreställningar. Flera beskriver det som en kamp, ett krig. Den kamp och det krigande journalisterna lyfter för tankarna till de strider på fältet Bourdieu hänvisar till som handlar om att få sina kunskaper och kapital uppvärderade av de andra medlemmarna.¹⁸⁴

*"Det jag märkt är att jag är lite på tå, att jag ständigt måste analysera det som hänt. Vad vill de egentligen? Jag gillar inte konflikter, och när man känner att man inte är sedd. Man blir trött på att kriga. Det är som att vi är utanför men att man ändå är helt beroende av oss."*¹⁸⁵

Journalisterna vittnar om hur situationen på SVT sett likadan ut under många år. Vilket visar att kampen som nykomlingarna eller de som avviker från majoriteten tar upp, allt som oftast leder till likformighet och konservatism på fältet, då den grupp som är i majoritet oftast segrar.¹⁸⁶ Åren av kamp har mynnat ut i att journalisterna fysiskt och psykiskt är dränerade. Det visar till vilken grad fältets etablerade medlemmar är beredda att försvara habitus och doxa.¹⁸⁷ De mer tongivande och etablerade spelarna tenderar att påtvinga det tolkningsföreträde som är kännetecknande för fältet varpå uppstickaren tvingas kuva sig. Detta påtvingade förfarande kallar Bourdieu för symboliskt våld.¹⁸⁸

Striderna på SVT handlar dels om att få sin mångfaldskompetens uppvärderad men även om att medielogiken som idag dominerar och som förpassar invandrare, deras kulturer och frågor till marginalen avvecklas. Det som står på spel är inte bara det vedertagna sättet att producera utan även SVTs förhållningssätt till de omgivande fältens påverkan. I detta fall den diskurs som skapar föreställningarna om "den andra" baserad på rasistiska strukturer i samhället som kategoriskt undervärderar och exkluderar människor baserat på deras ursprung, utseende och klass. Ett förhållningssätt som Bourdieu betonar komprometterar med demokratin.¹⁸⁹

Trots mycket aktivitet och kamp på SVT sker marginell förändring.¹⁹⁰ Därför är det kanske inte så konstigt att journalisterna som tar upp kampen i ett numeriskt underläge blir uttröttade, utmattade, uppgivna, frustrerade och slutligen utbrända.

5.4.1 Utsattheten på redaktionen

Att ständigt känna sig utanför är ju också att känna sig som att man lever under ett hot. Att jag inte ingår i en gemenskap gör en förstås ledsen och frustrerad. (...). Jag blir väldigt, väldigt arg

¹⁸⁴ Benson & Neveu. s. 4

¹⁸⁵ Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR? s. 28

¹⁸⁶ Bourdieu. s. 44

¹⁸⁷ ibid., s. 5

¹⁸⁸ ibid., s. 37f

¹⁸⁹ Bourdieu. s. 45

¹⁹⁰ Benson & Neveu. s. 6

på att det ser ut som att det gör, jag blir jättearg på att det går så långsamt, jag blir jättearg på att chefer inte fattar. Jag blir trött och arg och ledsen. På ett sätt tror jag inte det hade behövt bli det om det inte vore för att det finns en sådan undermålig medvetenhet kring de här frågorna. Det påverkar min hälsa väldigt negativt skulle jag säga och tar väldigt mycket energi från mitt privatliv.¹⁹¹

Journalisterna beskriver hur de känner sig utsatta och ensamma i den redaktionella miljön. Ensamheten har flera bottnar. Dels handlar den om att vara den enda på redaktionen med utländsk bakgrund, den enda med minoritetserfarenhet. Dels handlar det om avsaknaden av stöd när de lyfter problem kring representation eller gestaltning.

Medarbetarna känner att det saknas en förståelse på redaktionen för problemens natur och hur detta påverkar de som utsätts för diskriminering och kränkningar. Flera av de intervjuade problematiserar just avsaknaden av en ledning som kan relatera till den egna upplevelsen. Avsaknaden av stöd inom företaget innebär att de intervjuade tar med sig problemen hem och söker stöd hos vänner och partners, då ledningen som har ansvaret för arbetsklimatet och arbetsmiljön inte tar tag i problemen.

Jag har inte sökt hjälp. Jag har inte känt förtroende att gå till min chef. Min upplevelse är ändå att chefer pratar mycket om nolltolerans mot diskriminering, även om det varierar mellan chefer. Men det är ett problem att som anställd inte känna att det finns chefer, projektledare eller redaktörer som relaterar till problematiken och vilka konsekvenser det får för den enskilde och i förlängningen företaget och det som produceras¹⁹²

Det uttrycks även att det känns otryggt att vända sig till närmsta chefen och en del uttrycker en önskan om att det fanns någon annan instans att vända sig till än den närmsta chefen.

5.4.2 Facket

Jag vet inte hur de har agerat nu men tidigare har det funnits en feighet inom facket. Facket har inte varit något stöd i det här. Jag tänker på varje annons där det står att annan etnisk bakgrund är meriterande och när det sen aldrig premieras så tycker jag att det är väldigt mesigt av facket. Facket skulle sätta större press på företaget. Det är inte tack vare facket som SVT fått eld i baken nu utan det är tack vare debatten som beror på att människor har vågat prata om det. Man kan titta på hur det ser ut i facket, hur ser deras etniska mångfald ut?¹⁹³

Inte heller hos facket känner de intervjuade att de kunnat hitta stöd. Ett fält som skulle kunna vara tongivande i det förändringsarbete som behövs för att öka representationen då Bourdieu menar att påtryckningar från närliggande fält kan få det journalistiska fältet att ändra sig. Ett

¹⁹¹ *ibid.*, s. 29

¹⁹² *ibid.*, s. 35

¹⁹³ *ibid.*, s. 36

viktigt arbete som tappats bort av en instans med makt att påverka det journalistiska fältet som är tongivande i den vidare samhällliga maktsfären.¹⁹⁴

¹⁹⁴ Benson & Neveu. s. 6

6. Slutdiskussion

I dokumentet “Hur kan det vara så här?” har vi fått ta del av journalisternas egna berättelser och upplevelser av den redaktionella vardagen på SVT. Om hur det är att vara i minoritet, det upplevda utanförskapet och kampen om legitimitet. En dysfunktionell redaktionell vardag framträder varvid journalisterna frågar hur det kan vara så här. Den frågan ställde vi också oss. Genom vår analys finner vi flera svar på frågan varför det ser ut som det gör och de hinder som står i vägen för ett lyckat mångfaldsarbete på redaktionerna.

Bland annat lyfts *ledningen* som kritiseras för att vara vit, homogen och sakna mångfaldsperspektiv. Att personer i ledande positioner saknar egna minoritetserfarenheter, varvid de inte kan relatera till sina medarbetares upplevelser. Ledningen tenderar även att anställa andra med en bakgrund som är lik deras egna, vilket gör det svårt för journalister med utländsk bakgrund att göra karriär inom företaget. *Mångfaldskompetens* är något som efterfrågas då det inte uppfattas som en kompetens av vare sig ledning eller kollegor. Flera journalister önskar tydlighet och att frågan ställdes redan vid rekrytering. Avsaknad av tydlighet leder till osäkerhet för journalisterna.

Under vårt arbete har vi funnit något vi valt att kalla för *planlös mångfald*. Vi lutar oss på Amheds policyanalys som visar att mångfaldspolicyn sällan resulterar i det som de avser att göra, utan snarare skapar en chimär om att företaget bedriver ett aktivt mångfaldsarbete. Något som kan härledas till SVT-journalisternas upplevelser av att det på SVT trots tydligt mångfaldsuppdrag med lagstadgat åläggande råder mycket snack och lite verkstad. Trots att dokumentet inte rakt ut lyfter *rasism* är detta ett genomgående problem som framkommer. Flera gånger lyfter de intervjuade journalisterna öppet rasistiska exempel. Precis som Camaüer visar i sin studie förminskas och förnekas det dock ofta att det skulle handla om rasism, både från den drabbade journalisten och av kollegor och ledning. Som vi ser det gäller samma för de journalister som står bakom dokumentet och som inte själva adresserar rasismen som framkommer i intervjuvaren.

Journalistiken - journalisterna uttrycker en frustration över nyhetsvärderingen vad gäller minoritetsfrågor och hur SVT väljer att gestalta människor med utländsk bakgrund. De kritiserar att det förekommer rasstereotypa framställningar som hotar att spä på den främlingsfientlighet och rasism som förekommer i samhället och kontextualiserar den bristande mångfalden och gestaltningen på SVT som ett hot mot demokratin då den medverkar till att definiera vilka som får vara med och utforma samhället genom att visa vem som ingår i “viet”. Journalisterna lyfter att redaktörerna allt för ofta är omedvetna om att de

låter detta passera. Journalisterna problematiserar även att redaktörerna underlåter sig att ta till sig av deras mångfaldskunskaper när de lyfter problematiken med rapporteringen. Många journalister berättar hur de upplever skuld och mår dåligt över den gestaltning de tvingas ställa upp på.

Under resans gång har vi tagit del av såväl sociologiska perspektiv som ämnar att förklara över- och underordningen som råder i samhället, som av medieforskarens analyser av det journalistiska fältet, för att besvara SVT-journalisternas och vår egen fråga. Bourdieu visar till exempel hur den maktordning som råder i samhället går igen i samtliga fält. Så även i det journalistiska som reproducerar den dominerade majoritetens sociala verklighet för att bevara legitimiteten. Allan förstärker Bourdieus analys och visar hur västerländsk media utgår från ett vitt perspektiv och hur det som anses vara rätt och objektivt definieras av den med vit medelklassbakgrund. Internationell och inhemsk medieforskning visar på samma problematiska gestaltning vad gäller minoritetsgrupper och icke-vita människor i media. En gestaltning som länge problematiserats då den bygger på stereotyper och förstärker majoritetssamhällets fördomar mot dessa grupper. På redaktionerna fortsätter stereotyper att reproduceras då det råder en nyhetslogik, som för att göra informationsflödet hanterbart, simplificerar komplexa skeenden, genom mallar och kategoriseringar.

Forskning visar att försök att ändra på denna ideologiskt uppfattade "objektiva rapportering" möts med motstånd i de vita redaktionerna. Faktum är att varje försök till förändring kommer att mötas med motstånd, precis som journalisterna på SVT fått erfara. Bourdieus teori om fältet och dess spelregler visar att fältets medlemmar kommer att gå till angrepp för att försvara sin legitimitet och överordning. Det dokumentet visar är ett pågående fältslag där de underrepresenterade journalisterna är sargade av kampen, vilket bland annat uttrycks när de berättar om arbetsmiljön och deras psykiska hälsa.

Det intersektionella perspektivet visar oss att den nationella identiteten reproducerar ett system av ojämlikhet och exkludering. Hur nationalstaten och dess institutioner är oförmögna att skapa en inkluderande gemenskap och att den rådande ordningen bygger på ett systematiskt utestängande av vissa kategorier av människor. Denna tendens går även igen i det journalistiska fältet vi tittat på. Det kostar att utmana rådande ordning men denna strid måste tas om ändring ska kunna infinna sig. Allan menar att det är nödvändigt att ändra på nyhetsvärderingen och redaktionskulturen för att bryta rådande mönster och öka mångfalden på redaktionerna och i medieutbudet.

Förslag på fortsatt forskning: Då vår studie grundat sig i SVT-journalisternas egna subjektiva upplevelser och det saknas övergripande studier kring det faktiska mångfaldsarbete på public service-företagen i Sverige är vårt förslag till fortsatt forskning att utvärdera public service mångfaldsarbete. Med tanke på pågående fältslag, med såväl radiouppropet som dokumentet vi analyserat, vore det intressant att utvärdera det mångfaldsarbete som SVT bedriver under åren 2020-2025.

7. Källförteckning

Allan, Stuart, *News culture*, 3. ed., Open University Press, Maidenhead, 2010

Benson, Rodney & Neveu, Érik. "Introduction: Field Theory as a Work in Progress" i *Bourdieu and the journalistic field*, Rodney Benson & Érik Neveu (red.), s. 1-25, Oxford, Polity, 2005

Bourdieu, Pierre. "The Political Field, the Social Science Field, and the Journalistic Field" i *Bourdieu and the journalistic field*, Rodney Benson & Érik Neveu (red.), s. 29-47, Oxford, Polity, 2005

Bourdieu, Pierre. *On television and journalism*. Pluto, London, 1998

De los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana, *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2005

Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2016

Marchetti, Dominique. "Subfields of Specialized Journalism" i *Bourdieu and the journalistic field*, Rodney Benson & Érik Neveu, s. 64-82, Oxford, Polity, 2005

Silverman, David, *Interpreting qualitative data*, 5. ed., Sage, London, 2015[2014]

Internetkällor

Ahmed, Sara. The Nonperformativity of Antiracism. *Meridians*, vol. 7, no. 1, Indiana University Press, 2006, pp. 104–126, <http://www.jstor.org/stable/40338719>. (hämtad 2021.12.18)

Broady, Donald "Kulturens fält: om Pierre Bourdieus sociologi", 1987, <https://people.dsv.su.se/~jpalme/society/pierre.pdf> (hämtad 2021.10.28)

Brune, Ylva "Nyhetslogik och främlingssyn i mediernas konstruktion av 'invandrare'" s. 55-99 i Integrationspolitiska maktutredningen, *Kategorisering och integration. Om föreställda identiteter i politik, forskning, media och vardag*, Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2004
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2004/04/sou-200448/> (hämtad 2021.12.21)

Camauër Leonor, "Mediearbetare med utländsk bakgrund och majoritetsmediers diskrimineringsmekanismer" s. 35-87 i Sverige. Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering, *Mediernas vi och dom mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen : rapport*, [Elektronisk resurs], Fritze, Stockholm, 2006
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2006/02/sou-200621/> (2021.10.01)

de los Reyes, Paulina. "Var finns mångfalden? Konstruktionen av mångfald inom svensk forskning och samhällsdebatt." (2000) Arbetslivsinstitutet.
http://nile.lub.lu.se/arbarch/saltsa/2000/wlr2000_02.pdf (hämtad 2021.12.18)

Djerf-Pierre, Monika. "Journalisternas sociala bakgrund" i *Den svenska journalistkåren*, Tomas Andersson Odén & Kent Asp (red.), s. 17-32, Göteborg, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik och masskommunikation, 2007
https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1593/1593049_den-svenska-journalistk--ren.pdf (hämtad 2021.12.01)

Djerf-Pierre Monika & Levin Anna "Mediefältets janusansikte: medieeliten, journalisterna och mångfalden" i *Makten och mångfalden [Elektronisk resurs] eliter och etnicitet i Sverige : rapport från Integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram*, Anita Göransson (red.), Fritzes offentliga publikationer, Stockholm, 2005
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2005/04/ds-200512/> (hämtad 2021.10.01)

Hultén, Gunilla. "Den sårbara mångfalden" i Sverige. Medieutredningen, *Människorna, medierna & marknaden: Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring : forskningsantologi*, Wolters Kluwer, Stockholm, 2016
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/04/sou-201630/> (2021-12-22)

Hultén, Gunilla. Diversity disorders: Ethnicity and newsroom cultures. *Conflict & Communication Online*. 2009;8(2):1-14.
<https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=edsdoj&AN=edsdoj.4ae583fb76493fa32cd11319c7c816&site=eds-live&scope=site> (hämtad 2121.12.20)

Gunilla Hultén. "Främlingar i nationens spegel" s. 123-163 i *Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering*, [Elektronisk resurs]: rapport, Fritze, Stockholm, 2006
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2006/02/sou-200621/> (2021.10.01)

Journalistklubben SVT. "HUR KAN DET VARA SÅ HÄR?" Dokumentation: 20 medarbetare med utländsk bakgrund om arbetssituationen och de journalistiska perspektiven på SVT. Stockholm: 2020.
<https://nyheter.journalistklubbensvt.se/wp-content/uploads/2021/06/Dokumentation-2.pdf> (hämtad 2021-11-03)

Larsen, Håkon. Legitimation strategies of public service broadcasters: the divergent rhetoric in Norway and Sweden, *Media, Culture & Society*. 2010;32(2):267-283.
doi:[10.1177/0163443709355610](https://doi.org/10.1177/0163443709355610) hämtad 2021.12.20)

Prop 2018/19:136. Ett modernt public service nära publiken - villkor 2020-2025.
<https://www.regeringen.se/4a73d0/contentassets/9657b451d2054254b61e0e7d0ca24e44/ett-modernt-public-service-nara-publiken--villkor-20202025-prop.-201819136.pdf> (hämtad 2021.12.01)

Rivas, Carol. Coding qualitative data. In, Seale, Clive (ed.) *Researching Society and Culture*. Third Edition. SAGE Publications. London, GB. 2012,
https://canvas.education.lu.se/courses/12904/files/1672497?module_item_id=406759
(hämtad 2012.11.30)

SCB. Om statistiken - Integration och demografi.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/statistik-om-integration/regeringsuppdraget-registerdata-for-integration/sa-har-ar-statistiken-om-integration-uppbyggd/om-statistiken---integration-och-demografi/> (hämtad 2021.11.09)

SVT. Sveriges televisions public service-redovisning 2020. red. Alexandra Hjelm 2021

https://omoss.svt.se/download/18.10e5396d177db602aeb77471/1616165174964/public_service-redovisning_2020.pdf (21-12-22)

Tukachinsky, Riva. Where we have been and where we can go from here: Looking to the future in research on media, race and ethnicity. *Journal of Social Issues*. 2015;71(1):186-199. doi:10.1111/josi.12104 (hämtad 2021.12.01)

Ulver, Sofia, Osanami Törngren, Sayaka, Pallas, Hynek, Madon, Sakine, Mokhtari, Arash, Djalaie, Rouzbeh, Kavander, Nicole, Hübinette, Tobias, Jönhill, Jan Inge, Graf, Heike, Gustafsson Figueroa, Kerstin, Färm, Karl-Arvid, Frigyes, Paul, Fatahian, Roshanak, Kyeyune, Malcom & M Dahlgren, Peter. *Vitt eller brett: Vilka får ta plats i medier och på redaktioner?*, Institutet för Mediestudier, 2021 (hämtad 2021.11.15)

“Vems SR? Ett upprop för representation och mot rasism på Sveriges Radio”
<https://vemssr.wordpress.com> (hämtad 2022-01-04)

Wiik, Jenny, *Journalism in transition: the professional identity of Swedish journalists*, Department of Journalism, Media and Communication, University of Gothenburg (JMG, Göteborg, 2010 <http://hdl.handle.net/2077/21853> (hämtad 2021.12.01).